

A MAGYAR
KODÁLY
TÁRSASÁG
HÍREI

XLI. évfolyam

2020/1

Köszönjük a Magyar Kodály Társaság tagjainak
az eddig befizetett tagdíjakat.

Tisztelettel kérjük, hogy akik eddig még nem
tették meg, vagy van elmaradt tagdíjuk
szíveskedjenek azt pótolni.

Ugyancsak kérjük, hogy jelezzék, ha nem tudnak,
vagy nem kívánnak a továbbiakban
a Magyar Kodály Társaság tagjai maradni.

Megértésüket köszönjük.

Kérjük tagtársainkat, hogy a tagdíjak pontos
befizetésével és adójuk 1%-ával támogassák
a **Magyar Kodály Társaság** működését!

Adószám:
19040437-1-42

Számlaszám:
OTP Bank 11706016-20822228

Köszönjük!

E-mail: magyar.kodaly@lisztakademia.hu
www.m-kodalytarsasag.hu

**A
MAGYAR
KODÁLY TÁRSASÁG
HÍREI**

**SZERKESZTI:
B. HORVÁTH ANDREA**

**XLI. évfolyam – 2020/1
március**

TARTALOM

Visszük a lángot! – <i>B. Horváth Andrea</i>	3
ELNÖKEINKTŐL BÚCSÚZUNK	
Bónis Ferenc búcsúztatása – <i>dr. Tallián Tibor</i>	4
Búcsú Bónis Ferencről – <i>Kertész Attila</i>	6
Személyes búcsú a Bónis-házaspártól – <i>Dombóvári János</i>	7
Gyászhangok Bónis Ferenc halálára – <i>Kassai István</i>	15
Emlékszálak Bónis Ferenchez – <i>B. Horváth Andrea</i>	17
<i>Hamburger Klára emlékezése Szőnyi Erzsébetre</i>	20
Búcsú Szőnyi Erzsébettől – <i>Dr. Vigh Andrea</i>	21
Szőnyi Erzsébet – <i>Tóth Péter</i>	23
Tisztelt Gyászoló Család, Rokonok, Barátok, Tisztelők – <i>Rónaszékiné Keresztes Mónika</i>	24
Áment Ferenc Lukács atya búcsúztató szavai – <i>Áment Ferenc Lukács</i> ..	25
A testem földje sírhalom... – <i>B. Horváth Andrea</i>	27
Szőnyi Erzsébet tanárnő gyászmiséje – <i>Farkas Mária</i>	28
Kodály 137	30
Magyar Kórusok Napja – <i>dr. Vas Bence</i>	30
Kodály ünnep Nyíregyházán – <i>S. Szabó Márta</i>	34
Koncert Szegeden – <i>Rozgonyi Éva</i>	35
Emlékezés Kodály Zoltán születése napján – <i>Rápl Györgyi</i>	36
Kertész Lajos előadása – <i>Kertész Lajos</i>	39
KÖSZÖNTÉSEK a születésnapon a Köröndön és a Zeneakadémián – <i>Nemes László Norbert, Dr. Vigh Andrea, B. Horváth Andrea</i>	42
Díjazottjaink – szerk.	48
Emlékezés a 100 éve született Járdányi Pálra – <i>Richter Pál</i>	50
Nyíregyházán a 10 éve elhunyt Tarcai Zoltánra emlékeztek – <i>Tarcai Ibolya</i> ..	53
XXXI. Nemzetközi Kodály Hét, II. 29. – III. 6. – szerk.	60
MEGEMLÉKEZÉS	
Heltay László – <i>Márkusné Natter-Nád Klára</i>	61
Dr. Bónis Ferencné Csajbók Terézia – <i>parlando.hu</i>	64
Richly Zsolt – szerk.	65
RÖVID HÍREK	66
Versenykiírás – „TISZÁN INNEN – DUNÁN TÚL” Országos népdaléneklési minősítő verseny	67
Bárdos Szimpózium	68

A szerkesztőség fenntartja az írások szellemét és tartalmát nem érintő rövidítések jogát.

A címodalt Borsos Miklós alkotásával Szántó Tibor tervezte.

A kiadványt Dobó Nándor tervezte

Kiadja a Magyar Kodály Társaság

Felelős kiadó: a Magyar Kodály Társaság elnöke

Adószámunk: 19040437-1-42

ISSN 0230-3639

Nyomda: László és Társa Bt.

Felelős vezető: László András

Kiadványunk támogatói

FOTÓ: SZOKOLA NÓRA

Visszük a lángot!

Most, hogy a legszebb korba ért a HÍREK folyóirat – 40 éve szolgálja a közt – az új év alkalmából köszöntöm a kedves Olvasót. Már az évszámunkban is van valami különleges rendszer, mely a mi életünkben egyszer adódik 2020. Negyedéves megjelenésünk is egy rendszer része, melyet ebben az évben is terveink és lehetőségeink szerint megtartunk, mint ahogy olyan pontossággal, igényességgel szeretnénk az év eseményeit hírül adni ahogy azt elődünktől megtapasztaltuk.

Márkus Klári mindenre kiterjedő figyelmét nem lesz könnyű felülmúlni, de nem is az a cél hanem folytatni szeretném az általa elkezdett utat, mert olyan hagyomány ez, mely az elmúlt évtizedek különleges lenyomata, egyszer még a hálás utókor is szemezgethet belőle. Átadta nekem a feladatot megígérve, hogy nem kell lemondanunk érdekes híradásairól ezután sem ez pedig már eleve biztosítja a töretlenséget. Újdonságként a képanyagot színes formában tesszük közzé.

Nemrégiben egy nevelési konferencián a 100 éve született Forrai Katalint idézték, aki úgy bocsájtotta útra utolsó tanítványát „vigyétek a lángot”. Én is e gondolat jegyében kezdem meg a munkát a Hírek szerkesztését továbbra is várva érdeklődésüket, híreiket és véleményüket.

B. Horváth Andrea

ELNÖKEINKTŐL BÚCSÚZUNK

Bónis Ferenc búcsúztatása

FOTÓ: KENDE LÚCA, FORRÁS: ZTL.HU

Bónis Ferenc elhunytának hírére mindannyian megdöbbenéssel fogadtuk. A megdöbbenést az elmúlás váratlansága s nem maga a halál ténye váltotta ki. Hiszen ahogyan az idős Kodály is idézte a zsolnárost, „mi esztendeinknek napjai hetven esztendő, vagy ha feljebb, nyolcvan esztendő”. Bónis tanár úr pedig már a „feljebb”-et is megtoldotta a nyolcvan esztendőnek majdnem tizedével. Ám mikor 2018 novemberében utolsó alkalommal találkozhattam vele, testi valóján kevés, a szellemin pedig egyáltalán nem láttam naptári életkorának

olyan nyomát, ami az egy évvel későbbi szomorú fordulatot előre jelezte volna. Nem látszott rajta semmiféle „nyomorúság és fáradság”, ami a zsolnárt szerint a hosszú élet nem éppen boldogító kísérője. Ellenkezőleg: ritka jókedv sugárzott belőle. Volt oka öröme, büszkeségre neki, azon alkalom ünnepelt hőségnek: három frissen megjelent Kodály-kötetét mutattuk be a Kodály Archivumban, közel 3000 nagyalakú oldal terjedelemben. A bemutatás után Bónis tanár úr szokatlan könnyedséggel, majdnem pajkosan célzott az ünnepeléshez elmaradhatatlanul hozzátartozó gyöngyöző nedűre, s midőn az intézményben uralkodó szigorú prohibicionizmusra rácafolva a hűtőszekrény mélyéről előkerült egy pókhálós palack, a köszöntés után poharát finomat megkocogtatva utánaöltést kért, és szerényen annyit mondott: elégedett lesz, ha egy év múlva nem három, hanem csak egyetlen új kötetének bemutatójára gyűlünk össze.

Semmi sem bizonytalanabb, mint a halálnak órája: egy év múltán itt állunk, és gyászoló gyülekezésként álljuk körül Bónis Ferenc hamvait. Ha el is készült az utolsó év utolsó könyve, amit szívből remélek, bemutatóját nélküle kell majd megtartanunk.

Bizonyosra veszem, hogy ha készült utolsó könyv, a korábbiakhoz hasonlóan az is felfedezői napló lesz. Mert Bónis Ferenc zenetörténeti életművének leginkább irigylésre méltó és legnehezebben utánozható tulajdonsága a képesség és készség volt a múlt dokumentumainak felfedezésére és tudományos értelemben közhasznúvá tételére. Felfedezéseinek jó része nem a szerencsén alapult, hanem azon, amit közhelyesen józan paraszti észnek szokás nevezni. Tudta, hogy a legszenzációsabb felfedezésekre a legbanálisabb helyeken és körülmények között van a legnagyobb esély. Például könyvtárakban. Két esetet idézek. Az egyik Erkel

saját kezű *Bánk bán* elemzése. Mindenki, aki korábban Erkelrel foglalkozott, élhetett a gyanúperrel, hogy az Országos Széchényi Könyvtár Kézirattárában lehetnek Erkel-kéziratok, de Bónisra várt a tett, meglátogattani a gyűjteményt, s az *Analecta* céduláit végig nyalazni az E-betűnél. Így „fedezte fel” az analízist, amelyből Erkel opera-esztétikájának alapvonásai rekonstruálhatók. A másik esetnek az életmű utolsó nagy vállalkozását, a Kodály és az Universal Edition közötti levelezés kiadását köszönhetjük: a levelezés eddig ismeretlen izgalmas hányadát Bónis a bécsi Stadtbibliothek-ban találta meg, azért éppen ő, mert neki jutott eszébe megnézni, vajon az évtizedek múlása nem szabadított-e föl valami fontos anyagot, ami addig zárva volt.

Utóbbi felfedezésben megnyilatkozik Bónis Ferenc, a felfedező másik eminens tulajdonsága, a kitartás, szívósság. Tökéletesen tisztában volt azzal, nem elég egyszer elzarándokolni a forrásokhoz. A történelemnek megvan az a sajátossága, hogy visszamenőleg gazdagodik; egyszerre csak ott van valami – esemény, dokumentum, híradás –, ami korábban nem volt ott, vagy ha tudtuk, hogy ott van, nem volt hozzáférhető és közreadható. Bónis Ferenc türelmesen várt, mint aki tudja, az idő neki dolgozik – és nem csupán várt, de tett is azért, hogy a rejtett kincsek napvilágra kerüljenek. Így alakultak korai kiadványai kiadvány-folyamokká – gondoljunk a Kodály-írások tartalmilag egyre gyarapodó sorozatára, vagy a Bartók-és Kodály pályaképek utolsó, monumentális kiadásaira magyar és angol nyelven. Így gyarapodott a Bartók-dokumentáció olyan levelezések közreadásával, melyekről hosszú évtizedek óta tudtunk, de ismereni csak töredékesen ismerhettük azokat. És Bónis Ferenc szívós kutató szelleme nem állott meg a múlt írott emlékeinél. Hiszen rengeteg felfedezni valót rejthet a nagyok kortársainak memóriája is, ismereteket, amelyek nemhogy írott formát nem öltöttek, de talán még verbális emlékké sem sűrűsödtek. Az „így láttuk” kötetekben, és más hasonló publikációiban a felfedezés valójában kérdező és emlékező közös munkája volt, a múlt együttes újra alkotása. Lényegében ugyanezt a felfedező kedvet és eljárásmodot példázta Bónis Ferenc tudományszervező munkássága is. Évtizedeken át ösztönözte kutatótársait a magyar zenetörténeti irodalom gyarapítására azon területeken, amelyeknek kiemelkedő fontosságáról tanúskodik a nagy elődök s a maga életműve, s ha a kutatások sikerrel jártak, fórumot biztosított az eredmények közzétételére. Ameddig módja volt erre. De akkor sem búsult, mikor a kapuk bezárultak. „Nincs rádió, nincs kiadványszerkesztés, nem kell tanítanom” – mondta egy-két évvel ezelőtt, mikor lenyűgözve kommentáltam utolsó éveinek gazdag termését. Nyugodtan dolgozhatok.

A fáradhatatlan arató most megpihenhet. Mi azonban, pályatársak és követők, nem pihenhetünk: mint minden jelentős kutató-személyiség, saját életművét lezárva Bónis Ferenc is feladatokat adott a jövőnek.

dr. Tallián Tibor

Búcsú Bónis Ferencről

Fiumei úti temetőben 2020. január 8., 10.30

Fájdalommal teli szívvel búcsúzunk, búcsúzunk a Magyar Kodály Társaság ezer fős tagsága, elnöksége nevében Dr. Bónis Ferenc Erkel-, Szabolcsi-, Széchenyi-díjas zenetörténész professzortól a kiemelkedő tudóstól, aki rendkívül gazdag, sok színű szerzői, szerkesztői életművet hagyott hátra, hagyott ránk, megkülönböztetett figyelemmel fordulva Bartók Béla és Kodály Zoltán életműve felé.

Szeretnék tőled személyesen is elköszönni. Nagy tisztelettel és szeretettel gondolkodom arra, hogy fiatal karnagyként ismertelek meg 1970-ben, amikor bekapcsolódtam a Magyar Rádió „Éneklő Ifjúság” mozgalmába, versenyébe. Értékelted eredményeinket és szerkesztőség vezetőként évtizedeken át támogattál, majd kinevezte a Pécs-Baranyai Kodály Társaság vezetőjévé. Nagyon sokat jelentett ez akkor nekem, pályám elindulása után. Hálás szívvel köszönöm. Bónis Ferenc a MKT. alapító tagjaként tíz évig volt a Társaság tudományos területtel foglalkozó alelnöke és 1992–2007 között tizenöt évig elnöke. A Társaság megalapítása utáni évben már megjelentette az „Így láttuk Kodályt” c. nagy sikerű könyvet és csak az utána megjelent Kodállal kapcsolatos legjelentősebbeket említem: Kodály Zoltán Psalmus Hungaricus, Hódolat Bartóknak és Kodálynak, Kodály Zoltán – Visszatekintés három kötetének szerkesztése, sajtó alá rendezése, Élet – pálya Kodály Zoltán, Kodály Zoltán és az Universale Edition levélváltása. Rendkívüli körültekintéssel szervezte és vezette Kodály születési évfordulóinak megünneplését és a megemlékezéseket Kodály halálévfordulóiról. Már alelnökként, majd elnökként irányította a 110., 115., 120. és 125. születési évfordulók megünneplését, és Kodály Zoltán halálának 30. és 40. évfordulójára szervezett méltó megemlékezést Budapesten és a vidéki központokban. Az alkalmakat jelentős magyar és nemzetközi tudományos konferenciák kísérték ünnepi hangversenyekkel. Kezdeményezte és irányította azt az ünnepség sorozatot, mellyel társaságunk 25 éves munkásságára, eredményeire emlékeztünk. Tisztelettel emlékezünk hittelt mondott ünnepi köszöntőire, leírt bölcs, irányt adó beszédjeire, előadásaira.

Engedje meg a gyászoló közönség, hogy kiragadva idézzek tőle egy pár ma is aktuális gondolatot: „A magyar zenei élet jövője az iskolában, a pedagógusképzésben dől el.” Az iskola a legfontosabb Kodály-ügy. Kodály jegyében együtt építsük az „európai hidat” vagy szárazföldi utat. Az életünk függ tőle, hogy milyen választ tudunk adni az „iskola és zene” kérdésére, de attól is, hogy egy felsőbb osztályban mit adhatunk Európának és milyen „működő szellemi tőkét” kaphatunk tőle. A mi prófétánk, Kodály Zoltán a zene nyelvében nyilatkozott meg. A zene azonban nem végső cél, csak eszköz volt számára. Ő a zenével egy magasabb rendű

életre akart nevelni, ahol a jövő felnőttei már gyermekkorukban megtanulják a pontosságot, az egymásra figyelmet, megtanulják a közösség erejének megbecsülését, mert a harmónia csak együttes akarattal születhet meg. A tét nem kisebb, mint az, hogy létrejön-e a művelt Magyarország – vagy sem. A cél nem lehet kétséges – megvalósításáért össze kell fognia minden tényezőnek. Most – még – lehet. Néhai elnökünk is ránk bízta Móricz Zsigmond és Kodály Zoltán híres üzenetét: *„A tűznek nem szabad kialudni”*

Tisztelt volt elnökünk, drága Feri Bátyám a te nemes életed „kialudt”, de örökké megmarad emlékeinkben amit tettél és amit leírtál sok-sok könyvedben, amit maradandóan alkottál.

Isten áldjon, nyugodj békében !

Kertész Attila

Kháron ladikján együtt az öröklét felé...

Személyes búcsú a Bónis-házaspártól

Amikor az elmúlt napokban Sátoraljaújhelyen a Lavotta Emlékévet nyitó hangverseny alkalmával, a zenetudományi konferenciák előadójaként is ismert irodalomtörténész-professzorával, *Dr. Tusnády Lászlóval* közöltem a Bónis-házaspár visszatérését Teremtőjükhöz, egy török szólással választott:

„Ölüm bir karh devedir, her kapıda csöker...” A halál fekete teve minden kapuban letérdepel...

A Belgrád rakpart 27. kapujába érve pedig fájdalmasan hosszan elidőzött...

A Teremtő *Bónis Ferenc* (1932–2019) Széchenyi-díjas zenetudósna és *Csajbók Terézia* (1927–2020) szoprán énekes, Erdemes művésznek hosszú életet adott. Házaspárként az előadó-művészet és a zenetudomány széles ösvényét bejárva, mintegy hat évtizeden át voltak egymásnak elválaszthatatlan társai. Együttléteink alkalmával, baráti társaságban európai utazásaik élményeit készséggel osztották meg. Bónis Ferencet az utóbbi hetekben aggodalommal töltötte el annak félelme, mi lesz hű Társával, ha ő megy el előbb? A Nagy Rendező vélhetően csupán ijesztgetésnek szánta, amikor elsőként a MTA doktort

A Bónis-házaspár otthonunkban, 2012-ben

szólította el... Bónis Ferenc, temetése után két nappal azonban feljött érte a „síri világból”, hogy Kháron ladikján most már együtt haladhasanak a túlsó part felé...

Csajbók Terézia énekművészi pályájáról lexikoni tömörséggel csupán annyit tudhatunk, hogy 1962-65 között a siennai Accademia Musicale Chigiana hallgatója volt. Országos ismertségre a Filharmónia szólistájaként tett szert, amelynek 1968-tól évtizedeken át volt koncertező művésze. Ezzel egy időben pedig Európa szinte valamennyi országában vendégszerepelt. Számos kortárs szerző – Farkas Ferenc, Kósa György, Viktor Kalabis, Ránki György, Seiber Mátyás, Szokolay Sándor – énekhangra írt művét tolmácsolta. A magyar dalirodalom – népdalok, virágénekek, kortárs művek – több évtizedes, magas színvonalú megszólaltatásáért 1985-ben Érdemes művész kitüntetésben részesült Csajbók Terézia laudációját is hiába keressük, pedig a vele együtt elismerésben részesült művészek méltatása hozzá férhető...

Halálhírét véve meghallgattam Csajbók Terézia énekhangján szomorúságában is szép *Isten hozzád, szülöttem föld!* – kezdetű Kodály-népdalt:

*Isten hozzád, szülöttem föld!
Énmiattam lehetsz már zöld;
Tiportalak, nem tiporlak.
Isten hozzád, már itthagylak.*

*Nem hitted el, édesanyám:
Két szál deszka a nyoszolyám;
Sűrű csillag és holdvilág,
Majd a fényes nap még süt rám!*

*Nem hitted el, édes rózsám:
Két szál deszka a nyoszolyám;
Sűrű csillag és holdvilág,
Ragyogó napfény se süt rám.*

*Azt se hittem volna soha:
Tömlöc oldalamat nyomja,
Bodor hajam lekoptassa,
Piros orcám meghervassza.*

Csajbók Terézia énekhangjáról csupán halvány, fiatalkori rádiós emlékeim vannak. Szomorúságomban a világhálón örömmel fedeztem föl több lemezét is. A *Balassi*-, valamint *Szokolay Jeremiada* szólókantáta szopránhangra, fuvolára, csembalóra és gordonkára – közreműködik a Magyar Barokk Trió – című lemezritkaság mellett én két Hungaroton Albumára szeretném ráirányítani a figyelmet. Az 1965-ben kiadott Bartók-lemezen Csajbók Terézia és Török Erzsébet magyar népdalokat énekelnek, Tusa Erzsébet kíséri zongorán. A Hungaroton másik (1981, szerkesztette Bónis Ferenc), Bartók-Kodály népdalokat őrző lemezén, Szűcs Lóránt zongorakíséretével Csajbók Terézia – egybeket mellett – a fenti, *Isten hozzád szülöttem föld...* kezdetű népdalt éneкли... Szép, kifejező szopránjától megborzongtam...

Csajbók Terézia, Bónis Ferenc,
Márkusné Natter-Nád Klára,
Iltzsés Mihály és Iltzsésné Kövendi Kata
a Lavotta 250 díszhangversenyen

tett megelőzni. Terézia nem volt bőkezű dicséretével, azonban amikor egy-egy neki tetsző hangverseny, vagy a tokaj-hegyaljai jégbor kóstolása után, egyre gyengülő látása miatt kart karba öltve magához húzott, elismerő szavaival nem fukarkodott...

Tisztelettel és szeretettel voltak egymás iránt, életük közös élményeiről Ferenc mindannyiszor boldog elégedettséggel beszélt.

A zenetudományok doktora

„Boldog, aki életét magának, barátjainak s hazájának élheti, s ennek életében is, halála után is használhatja!”

A zenetudós életpályájára is minden bizonnyal Kazinczy Ferenc fenti értékrendje szerint tekinthetünk. Nem az én tisztem szerteágazó munkásságának megítélése, azonban a könyvespolcomon sorjázó több tíz dedikált kötete jelzi, életműve számos területen a magyar zenetörténeti kutatásra döntő hatású és valószínűleg még hosszú ideig az is marad.

Amit a lexikonok őriznek Bónis Ferencről: Szabolcsi Bence, Kodály Zoltán, Molnár Antal és Bárdos Lajos tanítványa, de 1952–57 között tanára volt Szőnyi Erzsébet is. A Magyar Rádióban 1950-től szinte nyugdíjazásáig, a Magyar Tudományos Akadémia Bartók Archívuma, a Zenetudományi Intézet, illetve a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem voltak munkahelyei.

Erkel Ferenc- és Szabolcsi Bence-díjjal tüntették ki az 1970-es években, a Magyar Érdemrend tiszti keresztjét pedig 1992-től viselhette.

Miközben a Bónis-házaspártól búcsúzom, azt a szinte idilli képet őrzöm magamban, amely a közös munkában és megtisztelő barátságukban együtt töltött két évtized során megéltem. Ferenc figyelmes, gyöngéd volt Teréziával szemben, de előzékeny úriember benyomását keltette a hölgyekkel szemben is, s akit – legyen az levélben, telefonbeszélgetés végeztével – búcsúzáskor a „kézcsók” üdvözlő formulában egyszerűen nem lehet

Széchenyi-díját 2008-ban a magyar zenetudomány fejlődése és ápolása érdekében végzett munkájáért, különös tekintettel Erkel Ferenc és Mosonyi Mihály műveinek megismertetéséért és népszerűsítéséért kapta.

Az 1990-es években vendég-professzora volt a kölni egyetemnek, ahol magyar zenetörténetet tanított. A zenetudományok kandidátusa 1987-ben,

majd 2003-ban lett a Magyar Tudományos Akadémia doktora.

Imponáló társadalmi szerepvállalása: alapító-elnöke a gyulai Erkel Ferenc Társaságnak, Szokolay Sándortól vette át az elnökséget a Magyar Kodály Társaságban és adta át Szőnyi Erzsébetnek. De elnökségi tagja volt a Magyar Muzsikus Fórumnak, valamint a MTA Zenetudományi Bizottságának is. Fővédnökséget vállalt – Balog Zoltán miniszter mellett – a Lavotta Emlékbizottságban a verbunkos-szerző születésének 250. évfordulójának tiszteletére szervezett programok fölött.

Bónis Ferenc a magyar zenetudomány kiemelkedő alakja, rendkívül gazdag és szer-teágazó szerzői és szerkesztői életművet hagyott az utókorra, elsősorban Kodály és Bartók vonatkozásában, de nevéhez fűződik a 19. századi zenetörténeti – elsősorban Csermák, Rózsavölgyi, Erkel, Mosonyi – kutatások kiteljesedése is. Zenetörténeti munkásságának elismeréseként Abaúj és Zemplén máig egyetlen művészeti díját, az 1990-ben alapított Lavotta János-díjat 2007-ben a Lavotta Alapítvány kuratóriuma Bónis professzornak ítélte.

Lavotta János-díj átvétele

Egy különös ember, különleges barát...

Amikor először találkoztunk, éppen annyi volt évei száma, mint most az enyém (67), s azóta mögöttünk hagytunk két évtizedet. Istenem, mily' kegyelmi állapotban telt ez a húsz esztendő! Az imádott Budapest, Bécs, Köln – életének meghatározó színterei – mellett nem kerülte el figyelmét a vidéki Magyarország – Pécs, Gyula, Sátoraljaújhely – magyar zenetörténetet gazdagító ténykedése sem.

A millennium évében egy váratlan telefonhívással kezdődött: Bónis Ferenc vagyok... A véleményemet kérte, az Erkel Ferenc Társaság kezdeményezésére Tállyán, Lavotta utolsó tartózkodási helyét jelölő, Kiss György alkotta rézdombormű elhelyezésében. Igazán nemes, önzetlen patrióta gondolat volt részéről. Azt a patikát kereste, ahol az életrajzi

források szerint a verbunkos-szerző végórát élte. A részletek megbeszélésére a fővárosba invitált, a Trófea Grillben volt első találkozásunk. Majd pedig a sikeres egyeztetések után 2001-ben felkérte a Lavotta

János Kamarazenekart, hogy a dombormű ünnepélyes leleplezése során Lavotta-darabok megszólaltatásával működjön közre az együttes. Ettől kezdve levelezéseink – beszélgetéseink alkalmával –, vélhetően a tudatalattiban rejtőzködő hiányérzeteink: számára a Gyermekek –, nekem pedig az Apa jelenlétének tartóssá vált hiánya miatt – ő Jánoskámnak, én pedig Ferencnek szólíthattam. A gyulai Erkel Ferenc Társaság alapító-elnökéként szerzett tudomást a Zemplénben kibontakozó Lavotta-mozgalom addigi eredményeiről, és hasznosnak vélte, hogy mindezekről a legendás Erkel-konferenciák egyikén beszámoljak. A 2012-ig tartó elnöksége idején így lettem állandó meghívottként a zempléni Lavottakutatás hírvívője, a verbunkos-szerző, hegedűvirtuóz, az első színházi karmester, háztanító darabjainak megszólaltatója. Míg élek, hálás leszek azért a bizalomért, amely egyebek mellett abban is megnyilvánult, hogy a Bartók Rádió helyszíni közvetítésével megrendezett XVI. Történelmi hangverseny programját a Lavotta János Kamarazenekar játszotta. A zenetudományi konferenciák – professzori mentorálása, valamint aktív részvétele mellett – folytatódtak Sátoraljaújhelyen, Széphalmon, Tállyán, ahol Teréziával mindig jól érezték magukat. A zempléni konferenciák lehetőséget adtak arra is, hogy a 75., 80., 85. születésnapja alkalmából – az utóbbi kettő Kodályné Péczely Sarolta úrhölgy fővédnöksége mellett – a muzikulógusok szűkebb családjá is köszönthette. Kitüntetett azzal, hogy születése 80. esztendejében, *Részlet az egészhez* címmel megjelent emlékkönyvben Kodály Zoltánné úrasszony felkérésére Lavotta-dolgozatommal én is a köszöntők egyike lehettem. Mint ahogy felejthetetlen emlékként őrzöm meghívását a Magyar Tudományos Akadémiára, ahol doktori címe megvédésének folyamatát követhettem alig leplezett izgalommal.

XVI. Történelmi hangverseny Gyulán

Az utóbbi tíz évben rendszeressé váltak találkozásaink a fővárosban. Ezekre – egy kivétellel, amikor dolgozószobájában fogadott – kezdetben, igen csak praktikus okból, feleségeink társaságában egy-egy ünnepi ebéd elfogyasztására a Kárpátiában, a Trófea Grillben ültünk asztalhoz. Később a Belgrád rakparti lakástól néhány száz méterre lévő Dionysos Taverna lett törzshelyünk. A 87. születésnapja előtti utolsó együttlétünkig két-három havonta folytattunk családi és szakmai témájú beszélgetéseket. Ilyenkor elkérdezte sátoraljaújhelyi tisztelőit is: *mondj Jánoskám, hogy van Fehér Jóska és Sulyok Évának romlott-e az állapota?* (Előbbi a Kazinczy Ferenc Társaság elnöke, utóbbi a zempléni konferenciák moderátora.) A megnyugtató válaszaink után elővette agyonfogatott piros noteszát, s egyenként a még megírandó munkáiról mesélt lelkesen.

Közülük is a *Magyar zene-történeti tanulmányok* sorozatát záró 10. kötetét emlegette első helyen, – s amelynek tartalomjegyzéke már régen összeállt fejében – ezt követte volna Mosonyi Mihályról szóló-, de tervében volt egy különleges Kodály-tanulmány kötet megírása is. Közben pedig kifogyhatatlan – nem ritkán mosolyra fakasztó – történeteit hallgattuk a kortárs zenészvilág neves hazai és külföldi résztvevőiről...

Bármennyire is még hosszú évekre tervezte elvégzendő munkáit, – ilyenkor előszeretettel emlegette felmenőjét Rózsahegyről, akinek 89 éves korában papírgyára tönkrement, de 92 éves korára már ismét virágzó vállalkozást vezetett – azonban az elmúlás gondolata is vissza-visszatérően jelen volt beszélgetéseinkben. Az egyik alkalommal, – úgy fél évvel 84. születésnapja előtt – fontosnak érezte, hogy a következő történetet megossza velünk: *„Álmomban megjelent az Úr, és figyelmeztetett: Ferenc, úgy oszd be feladataid, mert a születésnapod már nem fogod megérni...”* Ez a látomás szemmel láthatóan folyamatos feszültségben tartotta. Igyekeztünk nyugtatgatni őt, s megígértük, hogy imádkozni fogunk egészségéért... Hívó ember lévén, Sátoraljaújhelyben még egy liturgia könyörgésébe

is belefoglaltam... Istennek hála, ekkor még nem következett be az Úr üzenete, azonban a félelem, hogy bármikor beteljesülhet, beszélgetéseinkben továbbra is jelen maradt. A 85. születésnapja megünneplésére készülődve például könnyed iróniával jegyezte meg: „köszöntés helyett legfeljebb emlékkonferenciát rendeztek majd...” Lavotta születésének 250. évfordulója alkalmából rendezett sátoraljújhelyi, széphalmi ünnepekre Teréziával érkezve Toyota autóját 2014-ben még maga vezette, azonban a jármű két évi mozdulatlansága után, hosszas rábeszélésre megvált az utcán porosodó eszközétől. A többször szóba hozott galyatetői nyaralóján azonban már nem sikerült túladnia. Egyetlen egyszer tett említést könyvtáráról, amelyet a Kodály Archívumra szándékozott hagyni...

Ugyanekkor árulta el, mennyire szeretne még egyszer Bécsbe eljutni. Felajánlottuk, hogy a császárvárosban szívesen eltöltünk vele egy hosszú hétvégét. Pillanatok alatt összeállt a terv arról, mi mindent akar majd megmutatni nekünk. A megbeszélte indulás előtti napon a Zenetudományi Intézetben egyik előadója lett volna a Kodály Zoltán emlékére rendezett konferenciának. A moderátor azonban sajnálattal jelentette be, hogy Bónis Ferenc bizonytalan egészségi állapota miatt lemondta részvételét. Így Bécsbe is nélküle indultunk el...

Ebbe a gondolatsorba tartozik a 85. születési évében megjelent, nyolcvannyalc emlékezést tartalmazó *Így láttuk Kodályt* vaskos kötetének bemutatója a Kodály Emlékházban. Meghívott vendégként Vásáry Tamás zongorázott, aki előljáróban szabadkozva árulta el a hallgatóknak, hogy évek óta visszavonult a nyilvánosságtól, de Bónis Ferenc felkérésére ezúttal kivételt tesz. *Kodály Marosszéki táncok* megrendítően szép előadása közben a fényképezőgép keresőjében Bónis Ferenc arcát kémelve arra lettem figyelmes, hogy a meghatottságtól egy pillanatra eltorzultak vonásai... Mintha megérezte volna, hogy következő közös fellépésük már csak odaát lesz...

Utolsó, nyomtatásban megjelent nagy munkája, a három kötetes *Kodály Zoltán és az Universal Edition levélváltása* 2018 őszén a Kodály Emlékházban rendezett könyvbemutatója – ez volt utolsó nyilvános szereplése, amikor fényképeken is megörökíthettem – után már csupán egyszer találkozhattunk. Az áprilisi napsütés lehetővé tette, – bár egyre

bizonytalanabb léptekkel ugyan – de a görög étteremig elstáljunk. Már nem vette elő noteszát, terveit sem hozta szóba. Azonban aggodalmának adott hangot Terézia miatt, és arra kért bennünket, ha ő menne el előbb, vigyázzunk rá... Miközben kifejezte, mennyire örült együttlétünknek, – mert így legalább hosszú hetek után kimozdulhatott otthonából – visszakisértük a Belgrád rakpart 27. bejáratához. Búcsúzóul azt kérdezte, mikor jövünk legközelebb? A válasza kevésbé figyelve kérlett: *Jánoskám, jöjjetek mielőbb...* Mintha szüleim megannyiszor könyörgő hívószavát hallottam volna újra... Ezután a lépcsőház önműködő üvegajtója becsukódott mögöttem...

A levelezés kudarca mellett még háromszor kíséreltük meg a személyes találkozást, de hiába a reményt tápláló telefonígéretnek sora, a lépcsőház ajtaja már nem nyílt ki többé...

Temetek az én temetőmbé, ha már temetnem muszáj...

Arra a szent helyre, ahová Bónis Ferenc halhatatlan mesterei és példaképei: Kodály Zoltán, Bartók Béla, Szabolcsi Bence, Molnár Antal, Bárdos Lajos, Szőnyi Erzsébet, valamint a művészbarátok: Gerzson Pál, Kiss György, Szokolay Sándor, Csoóri Sándor, Ittész Mihály, Varga Imre már átköltöztek...

Dombóvári János

Gyászhangok Bónis Ferenc halálára

Bónis Ferencet sokan nevezték egyszemélyes intézménynek. Joggal. Pályáját meghatározta, hogy már 18 évesen bekerült a rádióba. Szabolcsi Bence tanítványaként és a rádiós rutin birtokában, kifinomult kapcsolatteremtési képessége és írói vénája folytán egészen kivételes életművet építhetett fel. Rádiósként lehetősége adódott, hogy riportokat készítsen olyanokkal is, akikkel senki sem azelőtt. Rácz Aladárt farkasréti otthonában kereste fel: a Hungaroton felvételei az ő magnójának köszönhetik létüket. Se szeri se száma azoknak az interjúknak, amiket hazánkba látogató külföldi, és külföldön élő magyar művészekkel készített. Az ő munkáját dicséri több rádiós sorozat, amelyek az iskolás fiatalok zenei tehetségét, ismereteit, a muzsika iránti szeretetét erősítették. Az ő műve az *Éneklő Ifjúság* kórusmustra több évtizedes műsorfolyama is. A rádiós zenei ismeretterjesztés egyik legaktívabb szervezője és résztvevője volt, még nyugdíjazását követően is. Nem lett hűtlen a rádióhoz, a rádiót sorvasztották le a zenei ismeretterjesztés területéről.

Zenetudósként számtalan publikációt írt, szinte mindegyiket a magyar zenetörténet tárgyában, a Bartók Archívum és a Zenetudományi Intézet munkatársa is volt jóideig. Nagyrészt rádiós interjúiból születtek az „Így láttam...” kötetek, amelyek szerkesztési elve ma megszokottnak tűnik, de annak idején újdonság volt. Az ő munkája a *Magyar Zenetörténeti Tanulmányok* kötetsorozata, amely méltó folytatása lett a Zenetudományi Intézet által kiadott *Zenetudományi Tanulmányok* elakadt folyamának. Publikációinak száma egyelőre nem ismert, a Tudományos Akadémia lapján ez a rovat nincs kitöltve. Nem irigylem azt a kutatót, akinek majd össze kell szedni azt az irdatlan mennyiségű tanulmányt, kritikát, rádiós megszólalást, amit Bónis jegyzett. A Zeneakadémián is tanított nyolc évig.

Természetesen a zenei közéletben is aktív volt, a Kodály Társaság elnöke, a Magyar Muzsikus Fórum elnökségi tagja is volt. A gyulai Erkel Ferenc Társaság egyik alapítója és elnöke volt húsz évig. Itt ismerem meg.

A Társaságnak minden évben volt egy zenetörténelmi hangversenye, amit a Bartók Rádió közvetített Gyuláról, ahová addig a Magyar Rádió nem szállt ki. Minden évben tartott egy zenetörténelmi konferenciát, amelynek előadásait kötetben is megjelentette. Minden évben látogatást szervezett a Társaság tagjainak az Operaházba. Az Erkel emlékhelyeken emléktáblákat helyeztünk fel, az Erkel családtagok sírjait (boldogult D. Nagy András kutatásai alapján) felújíttattuk. Később a Társaság értékmentő munkájába bekapcsolta a XIX. század zenei életének kánonból kiejtett nagyjai emlékének ápolását is, így méltó síremléket állíthattunk Mosonyi Mihálynak.

Intellektusa szikrázó volt, és nem csak a rádióban, hanem az életben is szinte nyomdakészen tudott beszélni, találó és lényegre törő mondatokban. Munkabírása, kitartása kivételes volt, így ötleteit végig is vitte. Kivételes érzéke ahhoz, hogy meglássa, kikben nyerhet harcostársat, de az egyszemélyes vezetést nem adta ki a kezéből. Paradox, hogy amennyire nem volt diplomata az emberi kapcsolatok területén, olyan kiváló érzékkel építette ki a szakmai kapcsolatokat a magyar és nemzetközi zenei élet legkülönbözőbb kiválóságaival.

Emberként a végtelenségig zárkózott volt. Barátai nem is igen voltak, csak szövetségesei. Több mint húszéves munkakapcsolat során sem tudtam meg, csak a gyász hírből, hogy református volt. Azt sem tudom, volt-e valaki is, aki otthonában meglátogathatta. Megpróbálom felidézni utolsó hosszabb beszélgetésünket, ami egy lakásához közeli kávézóban folyt le, ahogy mondta, itt van az irodája, itt tartja fogadóóráit. Egy publikációm korrektúráját vittem hozzá, amit egy közeljövőben megjelenő kötetéhez írtam. Ekkor figyelmeztetett, hogy a szellemi függetlenség egzisztenciális alapjait meg kell teremteni. Ezért tudott ő dolgozni a publikációin anélkül, hogy a kultúrpolitika magas kegyei ezt befolyásolhatták volna. Akkor már agyonszorította a rádiós ismeretterjesztést a jogász-közgazdász kft., ezzel sem törődött, írt fáradhatatlanul, nem tért mellékvágányra, hanem csak azzal foglalkozott, amit fontosnak tartott. Mivel Pesten már nem taníthatott, Bonnban, majd Bécsben folytatta. Magyar zeneműkiadó nem adta ki kottaközreadásait, hát Bécsben talált kiadót. Mindezt nem lehetett volna megtennie függetlenség nélkül, amelynek kiépítésére biztatott. Megszívlelendő tanács egy zárkózott és magának való embertől – akivel kapcsolatban akkor egy kicsit megértettem, hogy miért volt ennyire zárkózott és magának való.

Nem volt gyermeke, hitvesével a művészetnek és a tudománynak éltek. Mi lesz hatalmas értékű tudományos hagyatékával, kéziratban maradt műveivel egy olyan világban, amikor a magyar zenével foglalkozni veszélyes? Lesz-e folytatója?

Kassai István
zongoraművész

A fenti írást a Zeneszó engedélyével közöltük. (szerk.)

Emlékszálak Bónis Ferenchez

Első személyes találkozásom váratlan és érdekes körülmények között történt 1982-ben. Mint a Magyar Kodály Társaság egyszerű tagja 1979 óta tudtam, hogy ő az elnökség tagja, de közelebbi ismeretségünk nem volt. Az év nyarán a csodálatos umbriai városba Assisibe vitt az utam hivatalosan, ahol hosszú időn át nyári kamara zenei fesztivált szervezett G. Juhar Festa Musica Pro címmel. Ennek a közel három hétig tartó események keretében nemcsak fiatal hangszeres zenészeknek nyílt lehetősége híres muzsikusok mesterkurzusait látogatni a világ minden tájáról, hanem Kodály módszertani tanfolyamot is hirdettek zenetanároknak és érdeklődőknek. Ez már a sokadik ilyen alkalom volt és ennek fontosságát aláhúzó egy Nemzetközi Kodály Konferencia is szerveződött. A konferencián három magyar zenetudós adott elő – *Króó György, Kovács János és dr. Bónis Ferenc* aki előző évben is meghívott vendégként akkor Brahms magyar vonatkozásáról értekezett. Tanár úr témája a magyar zenetörténet historikus vonalának párhuzamba állítása Kodály művészetével volt, ezen belül is kiemelten a *Psalmus Hungaricus*. Előadásának címe „Kodály del maestro neoclassicismo ungherese” az az „A neoklasszikus Kodály.” Ezen a ponton kaptam szerepet a tanfolyamom hallgatóival, ugyanis mi voltunk az élő zenei bemutatás egyetlen lehetősége, mert abban az évben csak olasz nyelvű csoport indult.

CORSI DI INTERPRETAZIONE • MASTER CLASSES • COURSE DE PERFECTIONNEMENT • MEISTERKURSE (2/28 Luglio)

Docenti Sándor Végh (Zürich) violino • Dino Asciolla (Roma) viola, trio e quartetto d'archi • Miklós Perényi (Budapest) violoncello • Antonio Janigro (Milano) violoncello, musica da camera • György Sándor (New York) pianoforte • Alexander Longuich (Köln) pianoforte (Schubert) • Kurt Radel (München) flauto • Lothar Koch (Berlín) oboe • Karl Leister (Berlín) clarinetto • János Mezzaros (Wintthurn) fagotto • Markus Stockhausen (Köln) tromba • Giorgio Guesta (Genova) organo (Frescobaldi e letteratura organistica italiana del Cinque e Seicento) • Endre Virágh (Budapest) organo (Bach, Franck, Liszt) • Giuseppe Aneddà (Roma) mandolino • Marc Belfort (Zürich) liutaio tedesco • Teresa Proccaccioli (Roma) composizione.

Iscrizione presso la Segreteria Promozionale, Roma

SEMINARI • SEMINARS • SEMINARE (5/28 Luglio)

Docenti Alberto Tureco (Verona) canto greghiano (introduzione) e Aurelio Millosa (Roma) introduzione nella composizione della contrafalsetta • Giuliana Paszi (Roma) balletto • Walter Kolneder (Karlsruhe) realizzazione del basso continuo • Andras Horvath (Budapest) Jidő Raksányi (Düsseldorf), seminario europeo Kodály (introduzione nel sistema di educazione Kodály per insegnanti, operatori musicali e musicisti) • Vincent Moleta San Francisco nella pittura del Trecento.

Iscrizione presso la Segreteria Promozionale, Roma

MEETING DEGLI AMATORI DI MUSICA • MEETING OF AMATEUR MUSICIANS • RENCONTRE DES AMATEURS DE MUSIQUE • AMATEURMUSIKERTREFFEN (5/28 Luglio)

Assistenti Mario Ancillotti (Roma) flauto • Domenico Losavio (Foggia) fagotto • Franca Shelton (Londra) violoncello/musica da camera • Detmar Tetzlaff (Karlsruhe) violoncello.

Iscrizione presso la Segreteria Promozionale, Roma

SYMPOSIUM INTERNAZ. Z. KODALY (19/21 Luglio)

Relatori Ferenc Bónis (Budapest) • János Kovács (Budapest) • György Króó (Budapest) •

ACCADEMIA MUSICALE OTTORINO RESPIGHI

presidente onorario antal dorati
presidente monika ryba
segretario generale elio mancini
direttore artistico giuseppe juhar
ufficio stampa piero acquafredda

Sede e Segreteria promozionale Via Villa Magagnoli 20
tel. (06) 538.261 - 00168 ROMA
Segreteria operativa - Piazza Comunale
tel. (076) 816.953 - 06061 ASSISI

Rappresentanze

Germania • DEUTSCHER FÖRDERKREIS DER AMOR • V. o. c/o Egon Wallberg - Hochstr. 12 Tel. (0236) 38.198-432 HERTERWEG

Svizzera • STIFTUNG "PRO HARMONIA MUNDI" c/o Bruno Zuber - Tel. (062) 351.555 CH-8486 RIKOM IN TOSSTAL

USA • OTTORINO RESPIGHI FOUNDATION OF AMERICA INC. Adriana Guesella - 37 West 12 Street - Tel. (212) 580.9397 NEW YORK N.Y. 10011

Biglietti, abbonamenti

prenotazione e vendita presso
AGENZIA MAJUTTUR, Via Fiesse Elia, 1 - Tel. (075) 813.083
TOURIST OFFICE STOPPINI, Piazza S. Chiara, 4 - Tel. (075) 812.597
SECRETARIA OPERATIVA DELL'AMOR - Tel. (075) 816.357

VIII centenario della nascita di san francesco

Festa Musica Pro

2 - 28 LUGLIO 1982

concerti • corsi di interpretazione • seminari • master • simposium internazionale coltán kodály

ACCADEMIA MUSICALE OTTORINO RESPIGHI

BÓNIS FERENC NAGYKISÉLYKUS KODÁLY

TS
SUVI MINT I- ROM EGOR VÁRÁNAK, MEGSÁLLA-SÁ-NAK, VI-A-DOL-JA-NAK,

KZ
MI-KÖRÉN DÁVID NAGYBÉLTÁ-BAN, BARÁTI MINT YOL NA BÉ-NAT-BAN,

T
SZÉ-GYV NA-LÁ-SÁT CSÉ-GEK NA-DÉ-NAK, NAGY VIGÁZ-SÁGÁT FERDINÁD KIRÁLY-NAK.

K
PÁRHOZ KIDUÁN NAGY MARGYÁ-BAN, ILYEN KÖVÉRGÉSI KEZDE Ó MAGA-BAN.

Két dallamot kellett megtanítani nekik, akik elég vegyes zenei képzettséggel érkeztek és kb. a 2. hét végére kezdték érteni a kodályi zenei nevelési elveket, a relatív szolmizáció csodáját, az egyenletes lüktetés érzetének fontosságát és a ritmus névvel való éneklés segítő eszközének értelmét. Az előadás egyik érdekessége a Summáját írom kezdetű historikus ének Tinódi L. Sebestyén dallama és a Mikoron Dávid dallam megdöbbenő hasonlósága, azonossága. Végül hallgatóim jól vették az akadályt és megtanultuk magyarul a zenei anyagot, a Tanár úr instrukciói szerint elénekeltük nagy sikerrel két szólamban is. A jól sikerült illusztrálás után megköszönte a spontán beugrást, de nem maradt velünk hanem feleségével visszahúzódtak a tikkasztó nyári meleg elől. Utána akárhányszor tanítottam ezt a két anyagot, mindig én is párhuzamba állítottam – így hatott rám a zenetudós példája.

A következő szál egy kórustagunk révén került a szöttesbe. *Kopócsy Judit* festőművészről van szó, a Kodály Kórus alt II. szolomának mai napig is aktív oszlopos tagjáról, aki annak idején már Andor Ilona figyelmét is élvezte. Egyéni élményekből, emlékekből táplálkozó, saját mitológiát teremtő, rendkívül személyes művészete nagyon jól kifejezi a mai ember életének gondolatvilágát. Szívesen alkalmazza a kollázs, ill. a különféle vegyes grafikai technikákat. Visszafogott, érzékeny színharmóniái mellett műveinek jellemző eleme a Klee által meghatározott „sétáló” vonal. Képeinek különböző rétegei alól a régmúlt egyéni és kollektív történelmének töredékei sejlenek elő. Az akkori Vigadó Galériában rendezett kiállításán 1998-ban Bónis Ferenc mondta a megnyitó beszédet, az Andor Ilona Baráti Társaság Kodály Kórusa pedig énekszóval emelte az ünnepi hangulatot Palestrina, Bartók és Kodály kórus műveit megszólaltatva.

Ennek az évnek októberében az időközben lemondott *Szokolay Sándor* helyett őt választottuk meg elnökünknek. Még ugyanebben az évben igen megtisztelő felkérést kaptunk tőle, mert a szokásos december 16.-i Kodály születésnapjára koszorúzás után a Köröndön, mi adhattunk egy kis hangversenyt a résztvevőknek. Akkor már volt egy kötete az Így láttuk

Kodály gyűjteménynek és a megemlékezés utáni kötetlen beszélgetés alkalmával megkérdeztem, van-e Andor Ilonának is ebben a témában nála ki nem adott írása. Elmesélte, hogy tárgyalt vele de a váratlan halál a megvalósításban megakadályozta, ő maga is sajnálja ezt az elkéset. Precízségére jellemző, hogy az utolsó bővített kiadásban meg is említi ezt a tényt. Némiképp ezt pótol-

Kopócsy Judit Bónis Ferencsel

tam később 2015-ben amikor összeállítottam az Andor Ilonáról szóló dokumentumkönyvet 111 – képek, emlékek, gondolatok címmel. Levélben kértem tőle engedélyt, hogy a bevezetőmben idézhessek az Élet-pálya Kodály Zoltán című nagyszabású munkájából. Kérő levelem hamarosan gyöngybetűivel meg is érkezett a válasz – természetesen igen volt. Az ő generációja még levelezett, a kodályi életműben is jól nyomon követhető ez a mentalitás és az őt követő elnökünk Szőnyi Erzsébet sem hagyta szó nélkül a neki küldött leveleket – sőt ő mindig ügyelt arra hogy egy kis „dísz” is legyen rajta – egy ragasztott virág, kedves képecske. Ettől egyedivé vált a figyelem a két fél között.

Utolsó személyes találkozásom vele, mely egyben utolsó megjelenése is volt a Társaságban a harmas könyvbemutató okán történt, a dátumára is jól emlékezem 2018 november 7., Körönd. Más alkalommal is hívtuk, de nem volt már olyan fitt fizikailag, inkább munkájának tartogatta erejét így az új elnökség meghívásának sem tett eleget nyár elején amikor átadásra kerültek a *Szemkeő Zsuzsa* által készített emléklapok a 40. évfordulónk alkalmából. Azt a megoldást választottuk, hogy egy órával korábban találkozzunk az Archivum új részében, melyet már most is nagypolgári milió jellemez – méltóságteljes zongora, csodálatos falikárpit, kényelmes beszélgetős sarok. Ide telepedtünk le és beszélgettünk *Soóky Andreával, Tanár úrral, Sárrikával* aki mint mindig csodás háziasszony-

ként látott vendégül bennünket egy kis uzsonnára. Később csatlakozott hozzánk a délután egyik ifjú közreműködője Ránki Fülöp szülei társaságában. Ebben a baráti és kellemes közegben köszönhettem meg Tanár úr áldásos

munkáját, mint társaságunk alapítója, később elnöke, rendszeres előadója, néha a meghívott vendégek beszélgető társa-átadva a neki járó asztali dísz és könyveinkből néhányat. Meg is lepődött, mert erre nem számított. A délután későbbi eseményeiről a Hírekben lehetett olvasni.

Visszaemlékezésem végén álljon itt a már fentebb emlegetett idézet: „E munka útra bocsájtásakor sokszor gondoltam Noé felelősségére. Kodály és Bartók messze tűnt aranykora után úgy érzem: hulladéközön hull a kultúra mezejére. Bárkába tehát mindent, amire valamikor szükség lehet az új élet újrakezdéséhez, egy új reneszánszhoz! E sötét vízióban azonban benne rejlik a bizakodás is: hogy eljön a kor, melyben az itt megmutatott életmű új építéséhez ad erőt.”

B. Horváth Andrea

Vesztéseink nem értek véget második elnökünk váratlan december eleji halálával, mert a hónap vége még tartogatott egy súlyos fájdalmat, **Szónyi Erzsébet** távozását e földi létről.

Hamburger Klára így emlékezett január eleji levelében:

Tisztelt Kodály Társaság, köszönöm az értesítést.

Azok közé tartozom, akik régóta szerették és tisztelték a Tanárnőt, és sok mindent köszönhetnek neki. Azt hogy, vendéghallgatóként – szolfézs óráit látogatva – másodjára felvettek a Zenetudományi Tanszakra, amelynek 1954–59 hallgatója lehettem. És nem utolsó sorban azt, hogy az Ő óráin ismerhettem meg férjemet, Kertész Iván zenei szerkesztőt és zenekritikust, (1930–2014) akihez 60 éves kapcsolat fűzött. Ő tudta ezt és mindig mosolygott rajta. Örülök, hogy szerkesztője lehettem a Gondolat Kiadónál 1979-ben megjelent, fia Gémes Péter illusztrálta az „Öt kontinensen a zene szolgálatában” című önéletrajzának, amit ő még nemrég Jerry L. Jaccard magyarul „A zene nagykövete Szónyi Erzsébet” címen megjelent könyve nekem dedikált példányával küldetett át a szomszéd utcából.

Sikerekben és gyászokban kivételesen gazdag életet élt. Nyugodjék békében.

Én – arra a rövid időre, ami még hátra van – hálával és szeretettel gondolok rá.

Búcsú Szőnyi Erzsébettől

A január 25.-i szombat Farkasrétre vitte Szőnyi Erzsébet tanítványait, pályatársait, barátait, tisztelőit.

Először **Dr. Vigh Andrea** a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem rektora búcsúzott.

„Kedves megszorodott bánatos jó édesanyák, édesapák, jó testvérek”

A megszólítás Szőnyi Erzsébet *Sirató* című Kodály Zoltán halálára írott kompozíciójából való, régi népi siratószöveg. Úgy érzem megtalálható benne rengeteg minden, ami Szőnyi Erzsébet számára fontos volt: a magyar nyelv szépsége, a népzene érzelmi ereje és persze a mű révén Kodály Zoltán, aki mélyen meghatározta a Tanárnő gondolkodását, világképét, zeneiségét, egész életpályáját.

Megrendülten állok itt, hiszen nincs még egy éve, hogy tavaly áprilisban köszönhattük Tanárnót 95. születésnapja alkalmából. Tudtuk, persze hogy tudtuk az örök élet senkinek nem adatik meg, de úgy tűnt, hogy az ősi törvény alól éppen a Tanár nő talán kivételt képez. Tudjuk persze azt is hogy az olyan nagyságok amilyen ő is volt itt maradnak velünk. Szőnyi Erzsébet a pedagógiai munkái, a zeneművei, a tanítványaira és a zenei életre gyakorolt sok évtizedes hatása révén itt marad velünk. Kilencvenöt év őríási idő. Szőnyi Erzsébet születése előtt kilencvenöt évvel még friss volt a gyász amit a zenei világ Schubert és Beethoven halála fölött érzett. Liszt tizennyolc éves volt, Schumann és Chopin tizenkilenc,

Mendelssohn húsz. Kilencvenöt év történelmi léptékkal mérhető, de Szőnyi Erzsébet nemcsak passzív résztvevője volt az elmúlt száz év zene-történetének, hanem aktív alakítója is. Káprázatos tehetségét, kivételes munkabírást és lenyűgöző elhivatottságát a történelem alakítására használta. Művei és zenepedagógiai tevékenysége nélkül más lenne ma a zenei világ. A kodályi ideálokat kevesen terjesztették és valószínűleg meg olyan nagy hatással, mint ő aki Amerikától Japánig zenészek és zenetanárok generációit ismertette meg a kodályi elvekkel és zenést tanuló fiatalok ezreit oltotta be a legmagasabb rendű művészettel. Nem tisztom e helyütt áttekinteni, hogy milyen nagy ívű pályát járt be Szőnyi tanárnő a zeneakadémiai évektől (ahol legendák sora tanította) a franciaországi utazásig, a Kodállal való közös munkáig és tovább, hogy milyen jelentős díjakat és elismeréseket kapott, hogy zeneszerzői életművének mik a főbb sajátosságai. A zene-történészek megteszik majd ezt helyettem.

Engedjék meg, hogy egy dolgot emeljek ki vele kapcsolatban. Az MMA által készített portréfilmben felteszik neki a kérdést, hogy nyomon követi-e miként alakult diákjainak pályája mire így felel: *„Nagyon is. Ez az egyik szenvedélyem.”* Tanárnak lenni számára többlet jelentett annál, mint pusztán átadni valamit-zeneelméletet,

szolfézst, népzene-t bármit. Tanárnak lenni azt is jelentette számára, hogy az ember szellemi értelemben a diák szülőjévé válik. Amilyen Kodály volt a fiatal Szőnyi Erzsébetnek. Nem ismertem közletről a Tanárnőt, de megható volt a tavalyi ünnepség során megtapasztalni nemcsak azt milyen szeretet vette körül, de hogy belőle milyen intenzitású szeretet áradt. A kettő nyilván nem volt független egymástól. Tudom, hogy zeneakadémiai tanárként híres volt a szigoráról, a szigorú de igazságos tanár modellje lehetett, ugyanakkor azt is tudom, hogy a szigora mögött ott rejtett a szeretet, ott rejtett az a nemes cél amit el akart érni. Rendkívüli érzéke volt ahhoz hogy diákjait a szigor és a szeretet megfelelő összhangja révén a kívánt úton tartsa. Ilyen egy valódi tanárlegenda. Hozzá közel álló kollégáktól azt is tudom, hogy a hatalmas tudásra épített homlokzat mögött egy fantasztikus ember rejtett, akinek remek humora volt és nagyokat lehetett vele nevetni. Nagyon tudott örülni a zenének, a diákjai sikerének és egyáltalán az életnek. Ha a megszólításban Szőnyi Erzsébetnek a Kodály halálára frott művéből idéztem, hadd búcsúzzak egy másik részlettel ebből a gyönyörű népi siratószövegből:

Kedves Tanárnő, Erzsi néni! „Adjon a jó isten csendes, jó iccakat”!

Szőnyi Erzsébet

Azt mondják, a művészek közvetítők. Közvetítenek ég és föld között, az anyagi világ és a transzcendens világ között. És ha ez így van, akkor meggyőződésem szerint a zeneszerzők, a zenészek a legszerencsésebb emberek, mert bármilyen világban, bármilyen nyelven szólnak is, mindenhol érti szavukat, akinek füle van a hallásra.

Szőnyi Erzsébet egész életében ilyen közvetítő volt. Kodály Zoltán eszméit, a kiművelt hallásba, a kiművelt értelembbe, a kiművelt szívbe és a kiművelt kézbe, a szépbe, a jóba – és ami a legfontosabb –, az igazba vetett hitet adta át évtizedeken keresztül sok ezer tanítványának szerte a világban.

A Magyar Művészeti Akadémiának szinte megalakulása óta tagja volt. Ott volt akkor is, amikor az egyesületből köztestület vált és ott volt a Zeneművészeti tagozat alakuló ülésén is. Féltő szeretettel figyelte, tanácsaival, meglátásaival és legfőképpen tekintélyével segítette a tagozat munkáját.

Szakmai és morális kérdésekben nem tűrt megalkuvást – és igen magasra tette a mércét –, de minden más esetben hajlott a kompromisszumra.

Erzsi néni engem személy szerint is megtisztelt érdeklődésével, figyelmével, szeretetével. Többek között az ő hívására, az ő ajánlására lettem az Akadémia tagja még az egyesületi időkben. Nem tudom, mivel érdemeltem ki törődését, de nem felejttem huncut mosolyát, jellegzetes, még idős korában is kislányos kacagását. Emlékszem, ahogy egy új kórusművének kiadására áldomást ittunk nagyokat nevetve, vagy ahogy egyre ritkuló találkozásainkkor fülig érő mosollyal az arcán, ölelésre emelte karját.

Figyelme akkor sem lankadt, amikor egészségi állapota már nem tette lehetővé, hogy havi rendszerességgel megjelenjen üléseinken, részt vegyen rendezvényeinken. Levélben számoltunk be neki az aktuális eseményekről és ő levélben reflektált. Ma is őrzöm szabályos gyöngybetűkkel írt, személyes hangú leveleit.

Halálával egy jó emberrel lett kevesebb a Földön és egy tisztaszívű remek zenészt nyert az égiek csapata.

Erzsi néni!

Vigyázzon ránk, legyen közvetítőnk ott fenn is!

Tóth Péter
a Magyar Művészeti Akadémia
Zeneművészeti Tagozatának vezetője

Tisztelt Gyászoló Család, Rokonok, Barátok, Tisztelők,

akik most elkísérik utolsó földi útján *Szőnyi Erzsébetet*, csak a reneszánsz alkotókhoz hasonlíthatóan sokoldalú, nagyszerű alkotóművészt és örök pedagógust! Ne csak az élők csüggedtsége költözzék lelkükbe, de a gyász mellett a nyugalom is! A zene szerelmese, és szinte szent megszállottja, teljes és kiteljesített életet és művet hagyva maga mögött ment el tőlünk – testi mivoltában, hogy zenéjében, a tanítványai lelkében örökségül itt hagyott, tovább építhető nyomokkal ezen túl is közöttünk, velünk maradjon.

Nem teli bőrrönddel kellett a másik világba elindulnia, a sors és az élet kegyes volt *hozzá*, a Teremtő számos alkotó évet engedett meg számára, és áldás ez számunkra is, hogy sokáig a kortársai és munkálkodása szemlélői, zenei műveinek élvezői, tanári munkájának követői lehettünk és lehetünk.

Munkásságának felsorolása hosszan tartana, hiszen *zongorista* volt, eredeti, bátor és kísérletező *zeneszerző* – már akkor, amikor ebben a művészeti ágban szinte keresve sem lehetett nőket találni. Pedagógusi tevékenysége mellett alkotó ember, vagy megfordítva, alkotó tevékenysége mellett aktív pedagógus, aki az ötvenes évektől kezdődően zenei elméleti és gyakorlati alapmunkákat írt. A már középiszkolás korában megszilánó tehetségét később – más fontos zenei személyiségek mellett – olyan legendák segítették kibontakozni, mint *Weiner Leó*, *Kodály Zoltán*, *Bárdos Lajos* vagy *Ferencsik János*.

Kiemelkedő képességeit, érdeklődését és munkabírását mi sem jellemzi jobban, mint hogy szinte minden műfajban képviseltette magát: a pedagógiai célzattal írt, *hangszeres és éneklésre szánt daraboktól a kamara- illetve nagyzenekari alkotásokig, a gyermekoperától az operán át a musicalekig*.

És nem melleleg, s nem ezek mellett, 36 éven keresztül tanított, legtöbb időben a *Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán* –, részt vállalva a zenei oktatás metodikájának a kidolgozásában, illetve mestere, Kodály Zoltán a népdal kincsre, a már magzati léttől kezdődő személyiség fejlesztésre, és az emberi énekhangra épített, világhírűvé vált módszerének terjesztésében. Elkötelezett Kodály tanítvány, tanszékvezető tanár volt, a magyar szolfézs-módszertan világhírű képviselője. Határozott, mindenkor kiegyensúlyozott véleményére bízton lehetett számítani. De ő maga is érdekes a nagyvilágnak, számon tartják, őt kontinens országaiban tartott előadásait, tanfolyamait. Nem véletlenül lett tagja az *International Society for Music Education* (a Zenei Nevelés Nemzetközi Társasága) vezetőségének. Itthon is számos fontos és neves zenei szervezet vagy társaság elnöke, társelnöke, alelnöke volt.

Tisztelt Gyászolók,

a végső búcsú pillanataiban jó arra gondolni, hogy Ő életében megkapta/megkaphatta a lehető legtöbb elismerést – társai és tanítványai szeretete

mellett – amely megillette, sok egyéb elismerés birtokosa, a *Liszt-, Erkel- és Kodály-díjtól a Kossuth- vagy a Magyar Örökség díj-ig.*

Nem csak a Pittsburgh-i egyetem díszdoktora, de Törökbálint díszpolgára is, ahol a zeneiskola 1994 óta az ő nevét viseli. Valakiről életében elnevezni egy zeneiskolát több, mintha szobrot állítanának neki. Mert ez a szobor él, mert a falai között folyamatosan zenélnek. Ezek a zenék, az ő zenéi, kórushangjai kísérik örök útján *Szőnyi Erzsébetet, a Nemzet Művészt!*

Rónaszékiné Keresztes Mónika, miniszteri biztos

Áment Ferenc Lukács búcsúztató szavai a Farkasréti temető ravatalozójánál

Istenünk, Mennyei Atyánk!

*Hallgasd meg most gyenge szavunkat, fordítsd felénk arcodat!
Szomorú szívvel jöttünk búcsúszóra, hogy Szőnyi Erzsébet tanárnőnek, akit szeretünk és akit most elvesztettünk, ezt mondhassuk: „Isten Vele Erzsi néni!”*

Bizakodva és együttérzéssel láttuk emberi erőinek gyengülését, de szellemi és lelki ereje szinte élete utolsó percéig megmaradt. Mégis váratlanul ért bennünket, hozzátartozóit, barátait volt tanítványait, akik szinte az utolsó időkig kapcsolatban voltunk vele, a halála. Rá kell döbbernünk, hogy nem magunknak élünk és nem magunknak halunk meg. A mi nyugtalan és beteg szívünk Urunk, a te számodra teremtett.

Az Egyház évezredes imája, hisszük hogy beteljesedett Erzsí néniben és reméljük, hogy majd beteljesedik mi bennünk is: „Híveid élete Urunk megváltozik, de meg nem szűnik....Halandó testiüket a mennyben örök otthon várja.”

Urunk! Ennél a koporsónál a te profétád szavának beteljesedését érezzük lelkünkben:

„Íme a tanítók! Ragyognak, mint az égboltozat fénye. Mint a csillagok, tündökölnek, kik igazságra oktattak sokakat.” (Dán 12,3) Igazságra oktattak, Isten igazságára.

Talán szabad most egy szót hozzátenni a profétái szóhoz: Igazságra és szépségre, harmóniára oktattak...arra a harmóniára, amely nálad, Urunk teljessé válik.

Atyánk, reménységgel kérjük, add meg Szőnyi Erzsébetnek, hogy részesüljön a te örök harmóniádban, melyet egész életében keresett.

Köszönjük, hogy kiemelkedő zenei képességekkel áldottad meg őt, hogy képességeit kibontakoztatva sok tanítványát el tudta vezetni a zene csodálatos világához.

Köszönjük, hogy Kodály Zoltán tanár úr munkatársaként a világ sok országában tudta megismertetni a kodályi zene-pedagógia eredményeit.

Köszönjük gazdag zeneszerzői munkásságát, műveiben az Örök Szépség és Harmónia gazdagságát akarta közel vinni a nyitott fülű és szívű emberekhez.

Mennyei Atyánk! Most irgalmadba ajánljuk Szőnyi Erzsébet tanárnőt. Mi egykori tanítványai elkötelezett embernek ismertük meg a te dicsőségedet akarta szolgálni és így akarta gazdagítani az emberek, elsősorban tanítványai lelki életét.

Egy személyes élményemről is szeretnék szót ejteni.

Mint egykori tanítványa november végén látogattam meg utoljára Erzsí nénit. Hosszú beszélgetésben életútjáról volt szó. Néhány mondatát szeretném idézni: „Nézze én sok képességet kaptam az Úristentől a zenéhez, melyeket tanulmányaim alatt igyekeztem kibontakoztatni. Úgy éreztem, hogy amit kaptam azzal hasznára kell lennem az embereknek, fiataloknak és idősebbeknek, nemzetemnek és a világ sok nemzetének egyaránt. Hálás vagyok Kodály tanár úrnak, aki munkatársává választott, hogy a világ sok és többnyire távoli országában is megismerhessék az ő zenepedagógiai módszerét és annak eredményeit. Most 95 év után visszagondolva azokra az évekre úgy érzem nem saját erőmből vittem végbe mindezt. Fentről kaptam hozzá erőt. Hála érte!”

Mennyei Atyánk! Fiad, Jézus győzött a halálon. Ő mondotta: „Atyám, akarom, hogy akiket nekem adtál, ott legyenek, ahol én vagyok!” (Jn17,24) A húsvét ragyogó fénye reményteljes jövő felé mutat. Add Urunk, hogy Szőnyi Erzsébet, Erzsí néni részesedjék Fiad, Jézus Krisztus húsvétjának ragyogó fényességében!!!

A testem földje sírhalom...

Csípős hideg, szürke, borongós januári vakság. Nem csak kívül de belül is fázunk a szívünk tája szorít ahogy a tél keze is, döbönt élettelen minden – a tekintetek is rebbenek. Az ismerősök most nem mosolyogva örülnek a váratlan találkozásnak. Nehezen vesszük tudomásul a valóságot, hogy nem lehet beszélgetni többé vele, a már megírt, elküldött levélre nem jön válasz gyöngybetűkkel, a telefon sem csörren. A fagyossá dermedt kezekben kotta, Bach János Passiójának zárókorálja – „*Ó Uram, angyalszárnyakon vidd lelkem majd...*”, ahogy állunk úgy énekelünk, innen-onnan jön a hang, de mégis van egysége – ez még a ravatalnál a koporsó mellett. Később a tátongó sírhely közelében Sapszon Feri intézésére megszólal az Esti dal is. A kopasz fák között idelátszik a Kodály síron álló nőalak. Szerencsés vagyok mögöttem jól csengő szopránok éneklék a dallamot ahhoz idomulhatok az alt szólammal-messzebb létteli tenor, valahol távol a basszus is és az utolsó istenhozzád „*Adjon isten jó éjszakát*”. Szorít a torkom, a baj oka nem csak a hideg – az augusztusban elment édesanyámra gondolok, hallom a fagyos göröngyök tompa döngését. Már nincs kitől tanácsot kérni...az „ügyeimben” véglegesen felnőtt lettem.

B. Horváth Andrea

Szőnyi Erzsébet tanárnő gyászmiséje

a Krisztinavárosi Havas Boldogasszony plébániatemplomban
2020. január 25-én, 12 órakor

Szőnyi Erzsébet korábbi rendelkezése szerint a gyászmisén a Liszt Ferenc Kórus énekelt, Sirák Péter orgonaművész közreműködésével, vezényelt Farkas Mária.

A gyászmise állandó részeiben Szőnyi Erzsébet egyszólamú orgonakíséretes Szent Erzsébet Miséjét énekeltük a hívekkel együtt, a nekik is kiosztott éneklapokról. A szentmise változó részei Szőnyi Erzsébet: Missa Misericordiae – Requiem miséjének változó részei.

INTROITUS (*Missa Misericordiae – Requiem*):

Úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta oda, hogy aki hisz benne, el ne vesszen, hanem örökké éljen. (Jn 3,16)

**URAM, IRGALMAZZ
KÖNYÖRGÉS**

1. OLVASMÁNY

ZSOLTÁR (*Missa Misericordiae – Requiem*):

Az élő Istent szomjazza lelkem.

Mint a szarvas sóvárog a forrásvízre, úgy sóvárog a lelkem hozzád, Istenem!

Az élő Istent szomjazza lelkem.

Isten után szomjazik a lelkem, az élő Isten után: mikor mehetek, hogy megjelenjek színe előtt?

Az élő Isten szomjazza a lelkem.

Hogyan vonultam be a csodás hajlékba, az Isten házáig, miközben ujjongott és énekelt az ünneplő sokaság.

Az élő Istent szomjazza lelkem.

2. OLVASMÁNY

ALLELUJA (*Missa Misericordiae – Requiem*):

Alleluja, alleluja, alleluja, alleluja. Adj Urunk örök nyugodalmat nekik, és az örök világosság fényeskedjék nekik.

Alleluja, alleluja.

SZEKVENCIA (*Missa Misericordiae – Requiem*):

Dies irae, dies illa Solvet saeculum in favilla,

Teste David cum Sybilla.

Tuba mirum spargens sonum Per sepulcra regionum,

Coget omnes ante thronum.

Liber scriptus proferetur, In quo totum continetur,

Unde mundus iudicetur.

Lacrimosa dies illa, Qua resurget ex favilla,

Judicandus homo reus.

Huic ergo parce Deus, Pie Jesu Domine!

Dona eis requiem. Amen.

OFFERTORIUM (*Missae Misericordiae – Requiem*):

Urunk Jézus Krisztus, dicsőség királya, szabadítsd meg minden megholt hívó lelkét a pokol büntetésétől és mélységéből; szabadítsd meg őket az oroszlán torkától, hogy el ne nyelje őket a pokol és le ne zuhanjanak a sötétségbe; hanem a zászlóhordozó Szent Mihály vezesse őket a szent világosságra: Melyet egykor Ábrahámnak és utódjának megígértél!

Áldozati adományokat és imádságokat ajánlunk fel neked, Urunk, dicséretedre, fogadd el azokért a lelkekért, akikről ma megemlékezünk. Juttasd el őket, Urunk, a halálból az életbe: Melyet egykor Ábrahámnak és utódjának megígértél!

SZENT VAGY

ISTEN BÁRÁNYA

COMMUNIO (*Missae Misericordiae – Requiem*):

Az örök világosság fényeskedjék nekik, szentjeid körében, Urunk, mindörökre, mert jóságos vagy. Adj, Urunk, örök nyugodalmat nekik, és az örök világosság fényeskedjék nekik szentjeid körében, Urunk, mindörökre, mert jóságos vagy.

Lux aeterna luceat eis Domine cum sanctis tuis in aeternum, quia pius es.

Imádlak, nagy Istenség (H 116)

KIVONULÁSRA:

Dicsőség, szent áldás, tisztesség (H 86) 1. és 2. versszak

Szónyi Erzsébet 6 orgonadarabjából játszik Áchim Erzsébet.

A mise végén Szónyi Erzsébet Hat orgona darabjából kettő hangzott el Áchim Erzsébet előadásában.

KODÁLY 137

2019. december 16.

AZ ÜNNEP ELŐESTJÉN

Magyar Kórusok Napja

Pécs – 2019. december 15.

Beszámoló a Magyar Kórusok Napja hangversenyéről

A hangversenyre 2019. december 15-én 18 órai kezdettel került sor a Pécsi Tudományegyetem Művészeti Kar Zeneművészeti Intézetének Liszt Ferenc Hangversenytermében. A hangversenyt *dr. habil Vas Bence* az Intézet igazgatója, a Magyar Kodály Társaság Pécs-Baranyai Tagcsoportjának elnöke nyitotta meg. Köszöntőjében elmondta, hogy A Magyar Kórusok Napját 1991-ben hívta életre a KÓTA Kodály Zoltán születésnapjára emlékezve, mely mára már országos hangverseny-sorozat lett, hiszen a program országszerte számos városban december 13-17. között közel 30 hangversenyt ölel fel. Hangsúlyozta, hogy Kodály Zoltánra emlékezve legalább két alapvető feladatunk van! Elsőként a zenei életmű őrzése és ápolása. Erre a pécsi rendezvény is jó példa, hiszen a Magyar Kórusok Napja idei pécsi hangversenyén minden kórustól elhangzik egy-egy Kodály mű. A másik feladatunk pedig a szellemi hagyaték, a zenei nevelés ügyének továbbvitele. Mint mondta: „Nincsen könnyű dolgunk, igaz Kodály Zoltánnak sem volt könnyebb, de a társadalom oly mértékben változott meg, hogy az elének tornyosuló kihívások egész más válaszokat követelnek tőlünk. Nem Kodály örökérvényű gondolatait kell megváltoztatnunk, mert azok utánunk is érvényesek maradnak, hanem a fiatalok és a társadalom megszólításának módját, eszközeit kell újra gondolnunk! Különös felelősséget ró ez vezetőinkre és a tanárképzésünkre! A PTE ZMI elkötelezett a tanárképzés megújításában és ígérhetem, hogy tőlünk telhetően mindent megteszünk annak érdekében, hogy Magyarország ne egy néma ország, hanem egy éneklő, dalos nemzet legyen.” Mély és tartalmas kikapcsolódást és feltöltődést kívánva fejezte be köszöntőjét.

A fellépő kórusokat és a hallgatóságot Ünnepi beszédében *Dr. Tóthpál József* a KÓTA tiszteletbeli elnöke, az MTA köztestületi tagja köszöntötte.

*Kedves Kórusénekesek, Kórusbarátok! Tisztelt Vezénylő Karnagyok!
Kedves Közönség!*

A Magyar Kórusok, Zenekarok és Népzenei Együttesek Szövetsége – KÓTA két esztendővel ezelőtt, Kodály Zoltán születésének 135. évfordulója alkalmából ismét meghirdette a Magyar Kórusok Napját, találkozóra hívta a hazai éneklő közösségeket.

Az idén Pécs városa – a Pécsi Tudományegyetem Művészeti Karának Zeneművészeti Intézete karöltve a Magyar Kodály Társaság Pécs – Banya megyei csoportjával vállalta a Magyar Kórusok Napja díszhangversenyének megrendezését. Ebből az alkalomból szeretettel köszöntöm a mai hangverseny minden résztvevőjét.

Megfogalmazódhat a kérdés – és a válasz is, miért éppen Kodály Zoltán születésnapja válhatott a magyar karének ünnepévé, hiszen számos magyar zeneszerző írt kórusműveket Kodály előtt és után? *Egyáltalán tudja-e mindenki, mit jelent a magyarság és Európa számára Kodály Zoltán?* Miközben nyilvánvaló, hogy Bartók Béla és Kodály Zoltán élet művével európai rangra emelkedett a magyar zenekultúra. Ezen gondolatok mentén szeretném néhány, a nemzetközi zenei világban kitűnt muzsikussal és magyar alkotó művésszel véleményét megidézni.

Kodály kortársai közül először *Ernest Ansermet* (1883–1960) világhírű svájci karmester, az Orchestre de la Suisse Romande alapítójának, a Gyagilev Orosz Balett egykori zenei vezetőjének megállapítását idézem: „A három zenei nevelő – Bartók, Kodály, Weiner Leó – közül kétségtelenül Kodály Zoltán hatása volt a legnagyobb, – Kodály művei azzal tűnnek ki, hogy bennük a magyar zenei nyelv klasszikus stílusú formálódik.”

Benjamin Britten (1913–1976) zeneszerző, zongoraművész, karmester – a huszadik századi angol zene legismertebb képviselője szerint „Korunk talán egyetlen zeneszerzője sem volt akkora hatással országának zenei életére, mint Kodály Zoltán.” Továbbá: „Amikor Kodály komponálni kezdett, Közép-Európában a wagnerianusok és a bécsi zene uralkodott... Kodály elfordult Ausztriától és Párizsba ment, ahol 1907-ben rátalált Debussyre... Ez az élmény felszabadította. Hozzálatott, hogy síkra szálljon népe zenei nyelvéért, a népzeneért.”

Yehudi Menuhin (1916-1999) amerikai származású világhírű hegedűművész jellemzése szerint: „Kodály Zoltánnal és műveivel találkozni annyit jelent, mint megcsodálni korunk egyik legtokéleatesebb muzsikussát.”

Ami a hazai vonatkozásokat érinti, mindennek előtt a pályatárs *Bartók Béla* (1881–1945) mondataira kell felhívnom a figyelmet a Magyar népzene és új magyar zene című írásából: „Ha kérdezik tőlem, mely művekben ölt testet legtokéleatesebben a magyar szellem, azt kell rá felelnem, hogy Kodály műveiben. Ezek a művek hitvallomás a magyar lélek mellett. Külső magyarázata ennek az, hogy Kodály zeneszerzői tevékenysége kizárólag a magyar népzene talajában gyökerezik. Belső oka pedig Kodály rendthetetlen hite és bizalma népének építő erejében és jövőjében.”

Végül a zseniális magyar író, *Németh László* (1901–1975) gondolatait idézem, akivel 1965-ben a bécsi egyetem rektorától, Karl Fellingertől együtt veszik át a Herder-díjat: „Kodály Zoltán, Bartók iker-csillaga, a kor magyar Palestrinája...”

A népzene feltárt mélységeiben ő a bűvös ragasztó anyagot kereste, a kóruszerző alkotásaival az egész magyar ifjúságot akarta egy milliós

kórusként talpra állítani, a népet újra egybeénekelni.” Úgy hiszem, ennél szemléletesebben senki sem jelenítette meg Kodály vezérlő gondolatait, melyek napjaink érték-válságos, erkölcsválságos világában ma is időszűrűek. Mintha a félvilág hátat fordítana *Martin Heidegger* (1889–1976), német filozófus ontológiai ethosz-üzenetének, miszerint „az emberi tisztesség a lét pásztora”. Úgy tűnik, a rombolás erői – mind szellemi, mind erkölcsi értelemben – szerte a világban újra megjelentek – sajnálatosan, az új nemzedék soraiban is.

Kodály Zoltán életművét illetően kijelenthetjük: zeneműveiben, kórusénekeiben, zsolttáraiban, oratóriumaiban – zenetudományi értekezéseiben, esszéiben, zenepedagógiai és más írásaiban – a teremtett világrénd törvényei és harmóniái szólnak, elevenednek meg – morálisan és transzcendentálisan. Művészetszemléletét és etikai nézeteit a Zeneakadémia évről-évre 1953-ban elmondott beszédének egy *Robert Schumann*tól származó mondata testesíti meg legjobban: „Az erkölcs törvényei a művésztévével azonosak”. Életművét Schumann eme egyetlen mondatának sugaraival átvilágíthatjuk.

A tanítvány *Járdányi Pál* mesteréről szólván azt írja, Kodály felismerte a feladatot: „magyar zenei műveltséget teremteni” és ehhez „a feladathoz láncolta egész életét.” Céljaihoz „hármast út” vezetett: az egyik út a zeneszerző útja, a másik a tudósé, a harmadik a pedagógusé, a nevelőé. A „hármast út” természetesen egymástól elválaszthatatlan.

Amikor itt és most a nevelésről, a zenei nevelésről, az embernevelésről szólunk, emlékeztetni szeretnénk Kodálynak egy ritkán idézett, a Zeneakadémián el nem hangzott, de fontos beszédének néhány sorára, 1946-ból: „... le akarom vonni minden zenei konzekvenciáját annak, hogy a magyar egy nyelvben, gondolkodásban minden mástól különböző egyede az emberfajnak, és csak saját adottságai alapján fejleszthető és nevelhető. Eddig a magyart úgy akarták nevelni, hogy más népeket állítottak elébe mintának. Az eredményt láttuk. Ezen túl arra kell törekednünk, hogy a benne meglevő csírákat fejlesszük ki.

Idegentől csak annyit, amennyi e csírák fejlődését előmozdítja, nem pedig elnyomja.” Úgy vélem, teljesen egyértelmű: a zenei nevelés nem is lehetséges másként.

A mai hangversenyen számos olyan Kodály kórusművet hallunk, amely súlyos mondanivaló hordozója. Így a nyitókórus *A magyarokhoz* nagy kánon Berzsenyi Dániel versére, amelyet Bárdos Lajos a „szabadság kánonjának” nevezett, – folytatva a *Székely keservessel*, továbbá az *Isten kovácsával*, a *genfi* zsolttárokkal, az *Akik mindig elkésnek*, sorsunkba zárt gondolatokkal – Ady Endre költői soraira, vagy a *Huszt-tal*, Kölcsey Ferenc versére, melynek örök történelmi üzenete: „Hass, alkoss, gyarapíts! A haza fényre derül!” Melyhez egy másik rövid Kölcsey-vers társul, erősíteni lelkünk, bár ma este itt nem hangzik el: „Nemzeti fény a cél. Hogy elérd, forj egybe, magyar nép”, amelyre Bárdos Lajos írt lelkesítő kóruséneket...

2019. december 15., 18 óra
Zsáfi Liszt Ferenc Hangversenyterem,
Zichyfalvi Kulturális Hangyud

A MAGYAR KÓRUSOK NAPJA

A hangversenyt megnyitja: Dr. Vas Bence
a PTE MK Zeneművészeti Intézet igazgatója,
a Magyar Kodály Társaság Pécs - Baranyai elnöke

Ünnepi köszöntőt mond: Dr. Tóthpál József
a KÖTA Lisztéletbéli elnöke,
az MTA Köztestületi tagja

Konferál: Kotvász Zsófia

MŰSOR

ÖSSZKAR | vezényel: Lakner Tamás Liszt-díjas karnagy
Kodály Zoltán: A magyarokhoz (Berzenyi Dániel)

CAPPELLA QUINQUEECLESIENSIS | karnagy: Keresztés Nóra
Henry Purcell: Remember Not, Lord Our Offence
Kodály Zoltán: Székely keserűes
Gyöngyösi Levente: Ave verum

PÉCSI KODÁLY ZOLTÁN GIMNÁZIUM
BARTÓK BÉLA LEÁNYKARA | karnagy: Kertész Attila Liszt-díjas
Karái József: A madarak éneke
km.: Nagy Noémi énekei, Körtesi András /zongora/
Kodály Zoltán: Isten kovácsa
Kodály Zoltán: Táncnóta
Kocsár Miklós: Sub tuum praesidium
Wolf Péter: Ave Maria
km.: Majorcsák Júlia énekei, Körtesi András /zongora/

KOMLÓI MUNKÁSKÓRUS | karnagy: Kunváriáné Okos Ilona
Kodály Zoltán: Horatii Carmen (Dr. Vargha Károly)
Kodály Zoltán: Tünc ezek a cigány
Kodály Zoltán: 114. gerfi zsoltár
km.: Bertalás Zsófné /zongora/

PÉCSI VOCAPELLA KAMARAKÓRUS | karnagy: Novák-Szabó Livia
Kodály Zoltán: 150. gerfi zsoltár
Kodály Zoltán: Chi vuol veder (Hagy olasz madrigál)
Orbán György: Széles erdők (Faludy Ferenc)

BAJAI LISZT FERENC ÉNEKAR | karnagy: Maklár Gézáné Katalin
Kodály Zoltán: Ave Maria
Bárdos Lajos: Karácsonyi bölcstödel
Óla Gjeilo: Ubi caritas
John Leavitt: Missa festiva - Kyrie, Sanctus
km.: Dankó József /zongora/

PÉCSI MECSEK KÓRUS | karnagy: Balatoni Sándor
Josef Rheinberger: Ex Sion
Kodály Zoltán: Akik mindig élkednek (Ady Endre)
Kocsár Miklós: Ó, havas erdő némasága (Nagy László)
km.: Schultz Dessenfer énekei/
Balatoni Sándor: Ó jéjj, ó jéjj

PÉCSI BARTÓK BÉLA FÉRFIKAR | karnagy: Lakner Tamás Liszt-díjas
Karái József: Hodie Christus natus est
Magda Dinóvá: Babits Mihály: Matyárok
Orbán György: Daemón irregit callidus
Kodály Zoltán: Huszt (Kéksay Ferenc)
Karái József: Új regósének (Nagy László)

De valamennyi ma este elhangzó kórusének – Bárdos Lajos, Gyöngyösi Levente, Karai József, Kocsár Miklós, Orbán György és mások alkotásai – szervesen illeszkedik, illeszkednek kórusünnepünk eszmeiségéhez.

Annak is örülhetünk, hogy itt Pécsen – a Kodály útján járó Agócsi László, Ivasivka Mátyás, Tillai Aurél, Tóth Ferenc, a komlói énekiskola vezetője, miként a mai hangverseny vezénylő karnagyai – és sokan mások hagyományörző tevékenysége – szerte az országban tovább folytatódik. Beszédemet Kodály Zoltán Petőfi Sándor *Isten csodája* című versére írt kórusának kódájával zárom: „*Emberségünkben álljon fönn hazánk!*”

A hangversenyen hét kórus lépett fel, valamint a hangverseny első számaként hangzott el *prof. dr. Lakner Tamás* Liszt-díjas karnagy vezénylete alatt Kodály Zoltán: *A magyarokhoz* című műve, melyet a fellépő kórusokból alakult összkar szólaltatott meg. A hangverseny szép előadásokat vonultatott fel, több kimagasló produkcióval. Ettől eltekintve a közönség méltán ünnepelte a fellépő kórusok produkcióit és maradandó emléket őrizve tért haza advent harmadik vasárnapján.

A hangverseny műsorfüzetét *Faragó Emanuela* készítette, bmondó *Kotvász Zsófia* volt. A rendezvényt a Magyar Kórusok, Zenekarok és Népzenei Együttesek Szövetsége, a Pécsi Tudományegyetem Művészeti Kar Zeneművészeti Intézete és a Magyar Kodály Társaság Pécs-Baranyai Tagcsoportja szervezte.

dr. Vas Bence tagcsoport vezető

Kodály ünnep Nyíregyházán

A Magyar Kodály Társaság Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Tagcsoportja két nyíregyházi zeneoktatási intézménnyel karöltve ismét méltó módon, hangversennyel emlékezett meg Kodály Zoltán születésnapjáról 2019. december 16-án.

A Vikár Sándor Zeneiskolában megrendezett ünnepi hangverseny bevezetéseként *M. Nagy Andrea*, a Nyíregyházi Művészeti Szakgimnázium zenei vezetője emlékezett meg Kodály nyíregyházi kapcsolatairól, kiemelve a Kodály házaspár 1937. májusi részvételét az egykori Kálvineum (a mai Művészeti Szakgimnázium) udvarán megrendezett hangversenyen. A megnyitón *Kancel Biborka* szakgimnáziumi növendék Kodály által gyűjtött népdalokat énekelt.

A koncert műsor-összeállítása most is tartalmazott különlegességet, ahogy azt mindig élvezhetjük a tagcsoport születésnapi hangversenyein. Kodály 9 *epigrammá*ját szólaltatták meg, soha nem hallott előadásban: az egy- és kétszólamú változatot különféle hangszer-összeállításban játszotta a népes előadógárda, különleges szint adva a jól ismert daraboknak. A fellépők és hangszerük felsorolása jól érzékelteti ezt a sokszínűséget: *Zsuposné Novák Marianna* klarinét, *Zsupos Gábor* kürt, *Schaff Kálmán* né gordonka, *Blága Péter* tuba, *Dragony Gábor* nagybőgő, *Kovács Dániel* brácsa, *Balogh János* vibrafon, *Bodnár Imre* trombita. Zongorán *Tóth Olga* és *Révész Máté* közreműködött. A darabok elhangzása közben kivetítésre kerültek *Kistétényi Melindának* az epigrammákhoz írt versei.

Az *Esti dalt* sem hallhattuk még rézfúvós kvartettel. Ezen az estén a *Zsupos Gábor*, *Szántó Bálint*, *Blága Péter* és *Miló Martin* alkotta kamaragyűttes szólaltatta meg, érzékeny előadásban.

A hangversenyen Kodály dalai közül a Berzsényi versre készült *Tavas*z hangzott el *Varga Katalin* előadásában, népdalfeldolgozásaiából pedig az *A csitári hegyek alatt* és az *Árva* vagyok kezdetű, *Ács Gabriella* és *Korponai-Kiss Noémi* előadásában. Mindhárom darabot *Kozma Dávid* kísérte zongorán, segítő muzikalitással.

Az est egyetlen nem Kodály műve *Lajtha László Koncertszonátájának* I. tétele volt. *Jobbágy Bianka*, a fiatal fuvolaművész meggyőző előadói erővel és virtuozitással adta elő nehéz szólamát, partnere az ebben is kiváló zongoraművész, *Kozma Dávid* volt.

A hangverseny befejezéseként a *Művészeti Szakgimnázium Ifjúsági Vegyeskara* lépett színpadra. A fiatal együttes a kétszeresen is aktuális *Adventi éneket* szólaltatta meg a kórusnál gyakorlatát töltő karnagyjelölt, *Bélteki Anetta* vezetésével, aki a Debreceni Zeneművészeti Kar végzős hallgatója. Majd a vezetőtanár, *Pető István* vezényelte együttesét, Kodály *121. genfi zsolttárát* énekeltek dinamikai árnyaltsággal, kifejezésbeli gazdagsággal.

A méltó megemlékezés és az ünnepi hangverseny szervezője és háziasszonya *Hudivók Marianna* tanárnő volt, aki évtizedek óta segíti a mindenkori elnökök munkáját rendkívül szakszerű és lelkes munkájával.

A Vikár Zeneiskola hangversenytermét megtöltő közönség hálás tapsal fejezte ki köszönetét az estért előadóknak és szervezőknek egyaránt!

S. Szabó Márta tagcsoport vezető

Meghívó

A Magyar Kodály Társaság
Soproni Tagcsoportja szeretettel hívja és várja

Ünnepi Hangversenyére
Kodály Zoltán születésnapja alkalmából

Kellencsák és Horváth István AM előadóművészek,
Csikós József zongorista, valamint a
Kodály István Kórusvezetők Országos és Államközi Művész Társaság

Helyszín: 2019. december 16. kedd. 18.00 óra
Helyszín: CTK, Kórusosztály
(Széchenyi Árkád 8.)

2019. december 7. vasárnap 19 óra

SZTE BARTÓK BÉLA MŰVÉSZETI KAR
FRICSAY TEREM
Bartók, Hátyai János kórus 19 óra.

HANGVERSENY
KODÁLY ZOLTÁN
és
KOCSÁR MIKLÓS
emlékére

A hangversenyre szeretettel meghívjuk Önt a rendezőnk.

A MAGYAR KODÁLY TÁRSASÁG KÖZMŰVELÉSI SZAKBIZOTSI TAGCSONGOSZTÁSA

A SZTE BARTÓK BÉLA MŰVÉSZETI KAR

A SZENT-GYÖRGI ALBERT AGÓRA

A BELÉPÉS DÍJMENTES.

Hangverseny
Kodály Zoltán születésének
137. évfordulóján

Jean-Philippe RAMEAU
Claude DEBUSSY

BALOG **KODÁLY**
József Zoltán
zongoraestje LAJTHA László

Kodály Iskola
Nemesszeghy Márta terem
Kecskemét, Dózsa Gy. út 22.

2019. december 17.
kedd. 19 óra

Köszöntőt mond:
Dr. Sztachó-Pekéry István
Elnök-megnyitói: Képzési és
Értékmegőrzési Bizottság elnöke

A belépés díjmentes.

MŰSOR

Jean-Philippe Rameau:
Nádaslélek a Csárdáskirálynőből (1727)
Les Tâches; Menuet; La Poule

Kodály Zoltán:
Részlet az Hét zongoradarabból
Dobokly keszvény (1938)
„Ahogyan volt a világ...” (1930)
Korcsolya (1938)

Lajtha László:
Prekude (1938)
Egy leveletléle magamról (1933)
Taccata (1903)

Kodály Zoltán:
Meditáció Debussy Reménye felett (1907)

Claude Debussy:
Német a társ (1905)
Kodály Zoltán:
Maroszálló kőcsock (1927)

Vidéki tagcsoportjaink is hangversenyekkel emlékeztek Kodály Zoltánra

A koncert az SZTE Bartók Béla Művészeti Kar szíves segítségével a Fricsay-teremben hangzott el. A művek választása és előadásuk egyaránt kiérdemelte az „ünnepi” jelzőt. Magasrendű, rendkívüli alázattal és szuggesztív erővel bíró szólisták és odaadással éneklő kórustagok ajkán szó-láltak meg mindkét zeneszerző értékes alkotásai. A humor, a csendes gyász és a tragédia mellett az emelkedett fohász is helyet kapott a palet-tán. Nem elvitatva a többi közreműködő érdemeit *Rajk Judit* interpretá-ciója mindenképp kiemelésre méltó. A Művészeti Kar dékánja *dr. Nátyi Róbert* köszöntötte a megjelenteket, s méltán lehetett büszke a kar pódi-umon lévő oktatóira. A programot az Ember Erőforrások Minisztériuma/ NKA és a Magyar Kodály Társaság támogatta.

Rozgonyi Éva tagcsoport vezető

Emlékezés Kodály Zoltán születése napján

2019. december 16. – Budapest, Andrásy út 87-89.

Ünnepélyes emlékezésre gyűltünk össze a Kodály Emlékmúzeumba „mindannyiunk Tanára” születésnapján, hogy jelképes főhajtással köszönthessük a világhírű zeneszerző, zenepedagógus és zenetudós géniust. A rendezvényt az idei esztendőben is a Magyar Kodály Társaság szervezte. Kodály 1924 októberétől haláláig, 1967-ig lakott ebben a házban, amely ma Emlékmúzeumként és a Kodály-kutatás központjaként is funkcionál, s melynek utcára néző ablakai közt egy csodálatos dombormű látható 1972 óta Vigh Tamás alkotása.

FOTÓK: KOLLÁR ÉVA

Hagyományinkhoz hűen az ünnepség ezen emléktábla koszorúzásával kezdődött. Tiszteletét fejezte ki a Mester előtt a Magyar Kórusok, Zenekarok és Népzenei Együttesek Szövetsége, a Zenetudományi Intézet, a Magyar és a Nemzetközi Kodály Társaság elnöksége, az Andor Ilona Baráti Társaság Kodály Kórus vezetése és Tardy László kántor-karnagy, a Magyar Művészeti Akadémia Zeneművészeti Tagozat képviselőjében. *Kertész Attila*, a Magyar Kodály Társaság elnöke köszöntötte a jelenlévőket és magát az ünnepi alkalmat. Majd egy pár percre mintha megállt volna az idő, párássá váltak a tekintetek, és talán lélekben közvetlenül Kodály mellett is álltunk, hiszen az általa gyűjtött népdalokból énekelünk egy csokorra valót. Szívből zengett az ének, áradtak a csodadallamok: „Annyi áldás szálljon Mesterünk fejére!”.

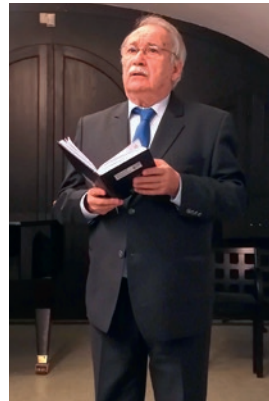
Az Emlékmúzeumban Kertész Attila, mint a Magyar Kodály Társaság elnöke köszöntötte a résztvevőket, majd egy szomorú megemlékezés következett. 2019. december 3-án, 87 éves korában elhunyt *dr. Bónis Ferenc*, a magyar zenetudomány kiemelkedő alakja, aki többek között Kodály Zoltán, Szabolcsi Bence, Molnár Antal és Bárdos Lajos tanítványa volt, s aki 1992 és 2007 között a Kodály Társaság elnöke, emellett az Erkel Társaság elnöke is volt.

Bónis Ferenc rendkívül gazdag és szerteágazó szerzői és szerkesztői életművet hagyott az utókorra elsősorban Kodály és Bartók vonatkozásában, de nevéhez fűződik a 19. századi zene-történeti kutatások megindítása is. A tudós 1973-ban Erkel Ferenc-díjat, 1979-ben Szabolcsi Bence-díjat kapott, majd 2008-ban Széchenyi-díjjal tüntették ki a magyar zenetudomány fejlődése és ápolása, különös tekintettel Erkel Ferenc és Mosonyi Mihály műveinek megismertetése és népszerűsítése érdekében végzett munkásságáért.

Emlékét kegyelettel megőrizzük!

Az ünnepségen elsőként *B. Horváth Andrea*, a Kodály Társaság társelnöke emlékezett Kodályra. Izgalmas időutazásra hívta hallgatóságát a zeneszerző – pedagógus életútját és filozófiai gondolatiságát felidéző, egyszerre megható, bölceletekben gazdag és itt-ott derűre fakasztó előadásával.

Ezt követően *Breinich Beáta*, fiatal operaénekes interpretációjában hallhattuk Kodály, koncerttermekben méltatlanul ritkán hallott három dalát: A nővérek, Árva madár és Ludaim, ludaim. Kamarapartner, zongorakísérője *Foskolos Bettina* volt. Ezek a népdalok ma is nekünk és hozzánk szólnak, amelyekkel a lehető legszemélyesebb módon fejezhetjük ki saját érzelmeinket, gondolatainkat. A művésznő is hozzánk szólt, természetes őszinteséggel és alázatos egyszerűséggel közvetítette a dalok mondanivalóját. Éneke briliánsan csillogott és szárnyalt a magasban, és meleg drámaiságban szólalt meg a mélységekben. Meghatóan, hiteles átéléssel énekelte a magyar népdalokat. Már a választás is pazar volt, hiszen mi sem illik leginkább a Tanár úr köszöntéséhez, mintsem a magyar népzene általa feldolgozott gyöngyszemeinek felidézése.

Breinich Beáta és Foskolos Bettina

A koncert élmény után *Kertész Lajos* zongoraművész-tanár, református teológus, a Magyar Kodály Társaság alapító és tiszteletbeli tagja szólalt meg. Személyes élményeiről beszélt, közvetlen találkozásairól Kodálllyal. A hallgatóság meghatódottan „itta szavait”. Bámulatos volt retorikája, csodálatos volt történeteinek minden igazsága, tanulsága.

Márkusné Natter-Nád Klára ezen a rendezvényen kivételesen nem tudott személyesen jelen lenni, ám levélben köszöntötte a Társaság tagjait, melyet B. Horváth Andrea olvasott fel. Írásában ő is megemlékezett Bónis professzorról úgyis, mint aki a Magyar Kodály Társaság Hírei című folyóirat első számát szerkesztette. Márkusné Natter-Nád Klára méltó és nagyszerű követője a főszerkesztésben azzal is, hogy a hagyományokat ápolva a 2019-es Hírek 4. számát éppen e jeles napon jelentette meg. Köszönjük!

Ez a születésnap arra is alkalmat adott, hogy egy Kodály-tanítványt személyesen is felköszönthessünk. *Sebestyénné Farkas Ilona*, sokak Mona nénije, a békéscsabai Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskola alapító tanára, a Hunyadi Véndiák Kórus kiváló karnagya. Munkásságáért megkapta a Magyar Köztársaság Ezüst Érdemkeresztjét, a KÓTA életműdíját, Zugló díszpolgára, az „Új Európa”-díj tulajdonosa. 2015-ben a Magyar Érdemrend Tisztikeresztje díjjal tüntették ki. Hihetetlen kortalansága, fáradhatatlan munkálkodása, vitalitása, derűje és áradó szeretete. 85 éves. Isten éltesse sokáig közöttünk, jó egészségben !

„Visszanézni megtett útra, akár hegyek közt, akár az életben, nem szerettem soha. Mindig csak arra néztem, ami előttem volt” – írta Kodály Zoltán, a Bónis Ferenc által összegyűjtött írásainak, a Visszatekintés első kötetének előszavában.

Emlékezésünkben visszanéztünk, de előre is, hiszen éppen Kodály az, aki tanításával arra sarkall bennünket, hogy a lelki-szellemi felemelkedés egy társadalom, azon belül az egyén szintjén elengedhetetlen ahhoz, hogy emberebb emberek legyünk és maradjunk. Folyton folyvást kereste a saját kora problematikájának megoldására való válaszokat. Ő mindig előre tekintett, s ha élne, ma is ezt tenné. Olvassuk írásait, gondolkozzunk el felvetésein, tanácsain! Gondolkodjunk el azon, hogy a jelenkor értékzavarára mi lehetne az ő válasza, s hátha megleljük benne a sajátunkat is!

Rápli Györgyi

Kertész Lajos előadása

Kodály Zoltán születésének 137. évfordulóján a Magyar Kodály Társaság ünnepi ülésén

Tisztelt ünneplők, 1882. december 16-ára, Kodály Zoltán születésnapjára emlékezők!

A Magyar Kodály Társaság négy évtizedében több alkalommal mondtam beszédet a zeneszerző születésének, halálának emléknapján, itt a Körönd-i emléktábla előtt, majd ebben a teremben, valamint a Farkasréti temetőben, a Kossuth Rádióban és természetesen valamikori Tanintézetekben. Arra már nem gondoltam, hogy magas életkoromban megérem ezt a mostani megtiszteltetést.

Ma már kevesen vagyunk, akik még elmondhatjuk, hogy láttuk az élő Kodályt, emlékezünk hangjára, mozgására, sőt tanítványai voltunk és személyesen is ismertük. S talán még kevesebben, akik a Kodály rendkívüliségének aurájában kapott fényt máig is szívünkben őrizhetjük.

Kodály Zoltán népzene tanárom volt. 1954-ben akadémista éveim utolsó hónapjában Bösendorfer zongoráján – otthonában – előjátszhattam a hét darabból álló ciklust, az op. 11-et. A megbeszélte időpontban tanárommal megjelentünk és a Mester szívélyesen fogadott bennünket. Leültem a hangszer elé, Kodály és tanárom Antal István mind jobban belemelegedett a beszélgetésbe. Sokszor borsos megjegyzésekkel boncolgatták az illetékes minisztérium és a zene ügyének áldatlan állapotát. Majd a Mester a zongorához, mellém húzta a székét, én elkezdtem játszani. Az egyes darabok után, ha volt Kodálynak valamilyen megjegyzése, az mindig kizárólag a kottában pontosan rögzített kottaképpel volt kapcsolat: artikuláció, frazeálás, dinamika, ritmus, tempó. Megszívlelendő tanácsa volt, hogy mivel ezek a kompozíciók nagyon közel állnak egymáshoz hangulatban és karakterben, ajánlatos hangversenyen a ciklusból kiemelve csak egyet-kettőt megszólaltatni. Gondolhatják, hogy milyen izgalommal vártam, hogy mit mond a Mester, amikor befejeztem ezt a nagy lélegzetű ciklust. De nem mondott semmit, halálos csend volt.

Azt sem mondta, hogy „jól van fiam”, vagy „gyakorolja még egy kicsit”. Én akkor még nem fogtam fel igazán, hogy a Tanár úr figyelmével lényegre mutató zenei tanácsaival ráütötte játékomra a hitelesség bélyegét. Bírálatot akkor kaptam és a reám helyezett felelősséget még azzal is nyomatékosította, hogy számomra váratlanul megjelent a diploma koncertemen. Végighallgatta műsoromat, melyre a Zeneakadémia nagytermében került sor. Nem is volt olyan hangversenyem azóta, hogy Kodály művet ne játszottam volna. Ha a műsorban nem szerepelt, a ráadásban bizonyára igen.

Elmondhatom, hogy nagy idők tanúja voltam és csodálatos eseményeket élhettem meg. Gondolok azokra a forradalmat megelőző születésnap-i hangversenyekre, amelyekre Kodály Zoltán jelenlétében a Zeneakadémián, vagy az Operában került sor. Ferencsik János a pálcáját fel sem emelte, mi már fennállva Kodályt ünnepeltük. Valami olyan orkán erejű taps, éljenzés robbant ki az elhangzott művek után, amilyen akkor lehetett, amikor Liszt 1839 decemberében eljásztotta saját Rákóczi indulóját. A magyar értelmiség ekkor már a világhírű zeneszerzőt úgy ünnepelte, mint vezéralakját, aki nemzetünk életében irányt mutató lángoszloppá magasodott.

Az Operaházban a Hány János toborzója után az elementáris lelkese-dés Kodályt a színpadra kényszerítette. Ahogy fellépett, a huszárok spon-tán felkapták, s valóban mint egy vezért pajzsra emelték. Abban az eufó-rikus hangulatban ez természetesnek tűnt nekem is, csak az Opera igaz-gatója, Tóth Aladár gondolta másként. Beszaladt a színpad közepére és kiszabadította az idős Mestert a lelkes huszárok kezéből az ünnepi vihar szűnni nem akaró tombolásában.

Azután jött 1956 október 23-án a 12 napig tartó csoda. Ádám Jenő tanár úr nekem személyesen mondta, hogy amikor Kodály meghallotta a forradalom kitörésének a hírért – ha jól emlékszem –, a rá jellemző tö-mörséggel és bölcsességgel így fogalmazott: „Úgy látszik, a száraz nádban még van egy kis nedv”.

Ezt követte a véres tragédia, a kegyetlen bosszú és szívünkben a Zrínyi Szózatának bátor hangja A „ne bánts d a magyart” lefojtott, fájdalmas jajjá csendesedett.

A következő években három alkalommal már nem volt hagyományos születésnap-i koncert. Majd csak 1959-ben, december 18-án, az is való-sággal eldugva a Váci utcai Bartók teremben. A műsoron a Tátrai vonós-négyes, Török Erzs, Palló Imre mellett én, mint szólista szerepeltem. Ezek a személyesen átélt, napsugárban tündöklő, majd árnyékba taszított születésnap-i koncertek emlékezetemnek féltve őrzött kincsei, magyar zenénknek, nemzetünknek pedig már történelem.

Ma ismét sötét felhőket kerget történelmünk szele hazánk felé. A glo-bális, szélsőséges liberális ideológia a pénz hatalmával sátáni találékony-sággal akarja gyermekeinket, ifjúságunkat megmérgezni. Nagy a veszély.

Ezt már felelőtlenség nem tudomásul venni. Kodály Zoltán tudta, fél életét rá is szánta, hogy népünk megmaradásának záloga a gyermek, az iskola, az ősi talajban gyökerező nyelvünk, a néphagyományunk, a reá épülő sajátosan magyar, egyetemes értékű kultúránk. A Magyar Kodály Társaságnak kedves harcos társaim, ma már nem kopogtatni, hanem szenvedélyesen dörömbölni kell az oktatás, a kultúra, a különböző médiumokilletékes fórumainak az ajtaján. Kodály rendíthetetlen hitével és tanításával, ahogy ő mondta: „a magyarságba nem lehet beleszületni, azt újból és újból meg kell tanulni... olyan kevesen vagyunk, hogy a műveletlenség luxusát egy magyar sem engedheti meg magának”. Annak a Kodály Zoltánnak a hitével, akit hat és fél évtizeddel ezelőtt egy ilyen napon úgy ünnepeltünk, mint a XX. század kiemelkedő magyar lángelméi között a legnagyobb magyart. Annak a Kodálynak ott kell lennie az iskolák tankönyveiben, nemcsak az ének-zeneiben, hanem a történelem, az irodalom lapjain is. A kodályi szellemnek át kell hatnia a felsőoktatást, különösen a pedagógus hallgatók pályára, hivatásra való felkészítését! Vissza kell szerezni Kodály világhírű zenepedagógiájának a megbecsülését és érvényesítését hazánkban, a népdal, a közösségi éneklés, a hangszereken való játék, a művészi muzsika művelésének és értő, szerető hallgatásának az örömét. A szeretetben meghidegülő társadalmunkban az értékes zene nélkülözhetetlen gyógyír, mert segíti az embernek az emberrel, embernek az Istennel, embernek a hazával való őszinte, bensőséges kapcsolatát.

Kertész Lajos

Amikor felhangzik a Psalmus Hungaricus eget ostromló imádsága, amikor szívünket simogatja a Pünkösödölő varázslatos szépsége, amikor magával ragad a Galántai táncok kódájának fergeteges lendülete, amikor a televízió képernyőjén a „Felszállott a páva” nemes vetélkedőjében megjelennek az éneklő, táncoló, népi hangszereken játszó káprázatos teljesítménnyel szereplő gyermekek, akkor kigyúlnak bennünk a büszkeség és a reménység csillagai. Úgy látszik, „a száraz nádban még mindig van nedv”, tehetséges népünkben szabadságvágy és boldog életet kovácsoló akarát. Én hiszem, hogy a Kárpát medencében és a diaszpórában élő magyarságnak, Kodály nemzetének van Istentől kapott küldetése. Ezt a hitet, reménységet az öregember alázatával adom át, mint stafétabotot az utánam jövő nemzedékeknek: „nem sokaság, hanem lélek, szabad nép tesz csuda dolgokat. Úgy legyen!

KÖSZÖNTÉSEK *a születésnapon a Köröndön és a Zeneakadémián*

„Ha az idő kerekét visszaforgathatnám, akkor most a csak röviden Vendeknek hívtok, azaz Leövey Klára gimnázium Dísztermében állnék a Kodály Leánykar mezzó szolamában és kipirult arccal énekelném a két karos-zékben helyet foglaló Kodály Zoltánnak és feleségének előbb Emma Asszonynak utóbb Sáríkáknak a Nagyszalontai köszöntőt a megfelelő szövege:” ...Annyi áldás szálljon Mesterünk fejére...” Egy hiteles forrásból származó esetben a 70. születésnapon, másfél óras hangversennyel köszöntötték Öket, idézem: „Azt akartuk érezze, hogy a felkészülés munkáját tisztán iránta való szeretetből végeztük. A Magyarokhoz kánont Emma Asszony kívánságára a Tanár úr vezényelte. A gyönyörűen sikerült hangverseny végén ennyi volt a Mester elismerése: Ilonka, máskor ne legyen ilyen hosszú a műsor. A gyerekeket nem szabad kifárasztani.”

Életének krónikáját forgatva tudjuk, hogy 1950-ben a Bartók teremben tartották a köszöntést, mely után Kertész Gyulával és tíz énekessel Andor Ilonát is meghívta a Köröndi karácsonyi ünnepségre. Idézem: „Emma asszonnal együtt énekeltek a legszebb magyar karácsonyi dalokat, köztük a Karácsonyi pásztortáncot. A gyerekek mindegyikét megajándékozta egy Gyermekkarok kötetel.” Az időutazást folytatva ezen a napon a későbbiek során is egymásnak adták a kilincset a gratulálók, akik között mindig ott volt Andor Ilona egy pár legjobb énekesével, akik egy „kötelezően” blattolandó” kottát kaptak pl. a frissen megjelent Tricinia kötetből. Ilyenkor nem volt külön műsor, jutalmuk egy dedikált Bicinia Hungarica füzet volt és finom kakaó kaláccsal. Kedves hagyomány volt az is, hogy a születésnap reggelén a Köröndön Forrai Katalin legkisebbjeinek éneke csendült fel: „Házigazda aluszol-e ? Ilyen sokáig még nyugszol-e? Serkenj fel álmodból és kelj fel ágyadból, mert jöttünk tehozzád.” Addigra már az ablakban állt Kodály Zoltán és integetett... pár gyerek pedig bevitte a maguk készíttette ajándékot és elmondták a jókívánásokat is.

Kodály életében az első köszöntés éppen 90 éve volt Kecskeméten Vásárhelyi Zoltán jóvoltából egy Kodály esttel. A szinte napról napra nyomon követhető összeállításból az Eősze László féle könyvből tudhatjuk a köszöntés mindig megtörtént, leggyakrabban kórushangversenyek keretében, 1932 – ben először a Zeneakadémián hét kórus részvételével. Az 50-es évek gigantikus programja volt a Kodály verseny az Oktatási Minisztérium szervezésében, melyben 1000 iskola 8000 diákja vett részt – a Marcibányisok nyerték meg és még aznap meg is látogatták őt. Előfordult, hogy a nevezetes nap külföldön érte pl. 1963-ban Moszkvában, ahol bensőséges ünnepség keretében a moszkvai Konzervatórium tiszteletbeli tanári oklevelét kapja és a legmagasabb körök fogadják, tisztelegnek munkássága előtt.

Mind ezek az emlékek egy hagyományt idéztek, melyből kiderül, hogy már a kortársak is fejet hajtottak az előtt az ember előtt aki a XX. században, mint zeneszerő, zenetudós és tanár a hagyományos népzene megőrzéséért nem kis feladatot végzett. Ha Kodály Zoltán munkásságával nem húzza alá ennek fontosságát és létjogosultságát a saját magyar kultúránk az enyészeté let volna. Ő ezt így fogalmazta meg:

„... és, mint az ékszer is holt kincs a láda fenekén, életet akkor kap, ha viselik: a népdal is mennél többeké lesz, annál nagyobb lesz világító és melegítő ereje.”

A magyar zeneoktatás legfontosabb hagyománya is neki köszönhető, aki az éneklést a legősibb, legspontánabb és egyben a legdemokratikusabb zenei tevékenységet nevelési elveinek középpontjává tette.

Weöres Sándor Kodály köszöntése című versében így állította elénk: „Csodát mesélek, íme halljátok: A síkság helyén hegycsúcs néz rátok!” Bárdos Lajos aki az imént idézett verset meg is zenésítette így jellemezte: „A négy év alatt Kodálynál alapvető zenészi hozzáállást tanultunk, mert ő sosem direkt utasításokkal nevelt, hagyta a hallgatóit önállóan alkotni – az egymásra figyelés, a koncentráció, az önellenőrzés és a saját úton járás voltak a legmeghatározóbb emlékei az órákról. Megemlíti azt is, hogy Kodály sosem beszélt egyesszám első személyben, az én egoja mint ha nem is létezett volna.” Forrai Katalin így foglalta össze: „Mint mindig, ha tanácsot adott felülről látta a dolgokat, míg mi csak a fűszálakat meg a buktató göröngyöket láttuk a lábunk előtt.”

Aki ismerte személyesen csak köszönheti jósorsának szerencsecsillagát, nekünk az a dolgunk hogy a szellemiségét ápolva megtartsuk a hagyományt, ez személyiségünk része, úgy adjuk tovább hogy az tettekre sarkalljon ne csak pusztá szó legyen. Kodály Zoltán szavaival:

„Egy ország létének nemcsak gazdasági feltételei vannak. A magyarság joga az élethez elsősorban egy sajátos kultúra, amit magából merítve megteremt, s amivel naponta él. Ez a kultúra megvan és folyton fejlődik. További életének másik feltétele a közösség, amely használja. Ezt a közösséget tervszerű munkával megteremteni: első és fő kötelessége mindenkinek, aki a magyar kultúra és vele a magyarság fennmaradását akarja.”

B. Horváth Andrea

Szeretettel küldöm üdvözetemet Kodály Zoltán születésnapjára megemlékezésének ünnepére.

Tisztelettel köszöntöm *Kodály Zoltánné Péczely Saroltát*, a Magyar Kodály Társaság Vezetőségét, Elnökségét és tagjait, valamennyi megjelent kedves vendéget! Személyesen sajnós nem tudok jelen lenni, de kérem fogadják érdeklődéssel a mai napra elkészült – A Magyar Kodály Társaság Hírei 4. decemberi számát.

Tisztelettel emlékezem a lap alapító szerkesztőjére **Bónis Ferenc**re aki a Társaság megalakulásának évében 1978-ban Kodály Zoltán születés-

napjára, december 16-ra elkészítette a Hírek első példányát. – A születésnap „ajándék” tradícióját azóta is folytatjuk. Így tudunk maradandó emléket állítani mindannak az elhangzott zenei emlékeknek, énekes- és hangszeres muzsikának, tudományos, szakmai és közismereti-pedagógia előadásnak és rendezvénynek, országon belül és határainkon túl, amivel Kodály Zoltán emlékét, munkásságának jelentőségét széles körben ismerettni és – az írás erejével – felejthetlenné tudjuk tenni.

Minden kedves olvasónknak köszönöm figyelmét és érdeklődését. További jó egészségben töltendő Új Esztendőt kívánok!

Szeretettel *Márkusné Natter-Nád Klára*

85. születésnapján
alapítótagunkat
Sebestyénné Farkas Ilona
– közismert nevén
Monát is köszöntöttük.

FOTÓ: SEBESTYÉN CSILLA

Meghitt ünnepségen a Díszhangverseny előtt került sor **Kocsárné Herbolý Ildikó** kitüntetésének átadására. Az alábbi köszöntőt **Nemes László Norbert** a LFZE Kodály Intézetének igazgatója mondta.

Tisztelt Rektorasszony!

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Köszönöm, hogy elfogadták meghívásunkat ünnepi fogadásunkra, amelynek keretében a LFZE Kodály Intézetéért kitüntetést adjuk át Kocsárné Herbolý Ildikónak.

Kedves Ildikó!

Mi mindnyájan, akik itt ma este összegyűltünk, kollégák, barátok, családtagok, Önre, mint a Kodály Zoltán által inspirált magyar zenepedagógia és zenei köznevelés egyik legkiemelkedőbb képviselőjére tekintünk.

Az Ön életműve példaként áll előttünk abban a tekintetben, ahogyan munkájával, elért eredményeivel mind hazai mind nemzetközi kitekintésben is megmutatta és mutatja a mai napig azt, hogyan válhat a zene-tanítás művészi igényesség, alkotóművészi kreativitás, fantázia, eredetiség, valamint zenei teljesítmény és zenei eredmények tekintetében is egyenrangú társa a zeneművészet másik két nagy területének: az előadóművészetnek és a zenetudománynak. Nem kistestvére azoknak, nem szimplán egy olyan ága a zeneművészetnek, amely inkább kicsit lesajnálható mikor azt az alkotóművészi és előadóművészi teljesítményekkel

vetjük össze. Ön művészi hitelességgel, kreatív fantáziával, ráadásul a tanítványok iránti teljes odaadással tanít bármit az egyszerű népdaltól Pendereckiig. Mesterien. Ön élő példája annak, hogy a zenetanítás igenis művészet, s ha nem az, akkor az aligha nevezhető zenetanításnak.

Hölgyeim és Uraim!

Kocsárné Herboly Ildikó a Kodály által inspirált magyar zenepedagógia egyik kiemelkedőbb képviselője, nemzetközi híru zenetanár és karnagy, tanítványok száza hálásak azért, hogy bár ők maguk nem váltak muzsikussá, de Ildikó munkája nyomán kifejlődött bennük az a fogékonyság, amellyel a művészi értékű zene befogadására váltak képessé. S mindazok a zenetanárok, muzsikuskok, akik Ildikóval tanulták a szolfézst és zeneelméletet, fogódzót kaptak abban a tekintetben, hogy hogyan lehet a zeneművek mélységét a kiművelt értelem, a biztos zenei hallás, az érzelmi ráhangolódás és a kifinomult technika segítségével feltárni és megérteni.

Kocsárné Herboly Ildikó az iskolai tanításban, valamint gyakorló vezetőtanárként és szakfelügyelőként hosszú évek során megszerzett pedagógiai és zenei tapasztalatait a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Budapesti Tanárképző Intézetének oktatójaként és tanszékvezetőjeként több mint három évtizeden át adta tovább a tanárjelölteknek. Meghatározó alakja volt az 1975-ben megalakult Kodály Zoltán Nemzetközi Zenepedagógiai Intézetnek (ma a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Kodály Intézete), ahol a kezdetektől egészen 1987-ig tanította angol nyelven az ének-zene tanárképzés főtárgyait: szolfézst, zeneelméletet, módszertant és karvezetést.

1973 óta rendszeresen tanít külföldi egyetemeken, zenei, ill. zenepedagógiai szervezetek tanár- és karnagy-képző kurzusain, zenepedagógiai konferenciák meghívott vendéglőadója, mesterkurzusok vezetője. Számos kollégájával karöltve az elsők között volt, aki az Amerikai Egyesült Államokban a Kodály koncepcióra épülő magyar zenetanítási módszer autentikus adaptálásán dolgozott.

Publikációi közül kiemelkedik az 1976-ban, a Zeneműkiadó által kiadott *Többszólamúság, harmónia és forma tanítása az általános iskolában* című könyve, amely később megjelent angol, olasz, japán és lengyel fordításban is. A könyv széles körben került használatra, ma már az ének-zene tanítás módszertanának egyik legfontosabb alpműve.

Kocsárné Herboly Ildikó zenepedagógusi munkája mellett rendszeresen foglalkozott zenei közügyekkel is. Az International Society of Music

Education magyarországi tagszervezetének elnöke valamint a Nemzetközi Kodály Társaság (International Kodály Society) alelnöke volt.

Zenepedagógiai munkájában mindig törekedett a zenetudomány és zenepedagógia legújabb kutatási eredményeinek sokszínű és értékelvű közvetítésére, tanításában kiemelt helyet foglalt el a kortárs zeneművészet értékeinek népszerűsítése.

Összegezve: Kocsárné Herboly Ildikó pedagógia munkájának értékeit a következőkben látom: művészi igényesség, szuverén zenei gondolkodás, sugárzó zenei személyiség, mély tartalmak feltárásának képessége, kreatív fantázia és módszertani ötletesség. Mindezek ránk és a nálunk fiatalabb generációkra is inspirálóan hatnak a mai napig.

Kedves Ildikó! Tanításának értékei sokak számára már csak hallomásból, mások elbeszéléseiből körvonalazódhatnak, jóval szerencsésebbek vagyunk mi, akik személyesen is kapcsolatban lehetünk Önnel. Soha nem felejttem el, amikor a Budapesti Tanárképző Kar fiatal tanszékvezetőjeként felkerestem Önt, hogy útmutatást kérjek a feladatokkal kapcsolatban, s akkor, mint minden más későbbi találkozásunk alkalmával átadott bölcsesség oly súlyossá tette a tudásom tarisznyáját, hogy hosszú ideig nem volt gond azzal, hogy mivel sáfarkodjam. Engedje meg, hogy megragadjam az alkalmat, hogy ma sokak előtt köszönjem meg Önnek a sok kedvesség-

ZENEAKADÉMIA
KODÁLY TÁRSASÁG

2019. DECEMBER 16. (HÉTFŐ), 19.30
NAGYTEREM

KODÁLY 137

Kodály Zoltán: Hét zongoradarab op. 11 – 6. *Szekeley nota*
Kodály Zoltán: Négy dal – 2. *Nausikaa*
Kodály Zoltán: Magyar népzene, II. füzet – *A rossz feleség*
Kodály Zoltán: Marosszéki táncok
Kodály Zoltán: Magyar népzene, IV. füzet – *Kádár Kata*
Kodály Zoltán: Hét zongoradarab, op. 11 – 2. *Szekeley keszerves*

Rálik Szilvia (szoprán)
Fodor Bernadett (mezzoszoprán)
Kovács Gergely (zongora)

szület

Kodály Zoltán: Este
Zámbó Jonatán: Álomtündérek – négy bölcsődal
Kodály Zoltán: Új esztendő t köszöntő
Dobos Dániel: Regés ének
Kodály Zoltán: Semmit ne bántódjál
Kodály Zoltán: Esti dal

Mondok Yvette (szoprán)
Alma Mater kórus
Vezényel: **Somos Csaba**

KODÁLY 137
2019. DECEMBER 16.

KODÁLY 137
16 DECEMBER 2019

get, a figyelmességet, a biztatást és bátorítást, amellyel Ildikó mindig megtisztelt, s megtisztel a mai napig.

Kívánok Önnek jó egészséget, és sok-sok örömet a hétköznapokban, kívánom, hogy a közel múltban Önt ért nagy gyászt segítse enyhíteni az a sok szeretet, amit az itt megjelentekből Ön felé árad.

A zártkörű ünnepség után az esti hangversenyen *Vígh Andrea* így köszöntötte a megjelenteket:

Tisztelt közönségünk, kedves vendégeink!

Szeretettel köszöntöm önöket a Kodály születésének 137. évfordulóján rendezett ünnepi hangversenyen, és nagy örömmel köszöntöm Kodályné Péczely Saroltát, aki megtisztelte jelenlétével a koncertet.

Hosszú évekre visszanyúl a hagyomány, hogy a Zeneakadémia tőrténetének egyik legjelentősebb professzora, a legendás zeneszerző, népzenekutató és pedagógus, Kodály Zoltán emléke előtt zenével tisztelgünk a születésnapján. Bár nem ünneplünk kerek évfordulót, a mai este mégis különleges, mégpedig két okból.

Egyrészt azért, mert a Kodály Intézettől a mai napon kapta meg a LFZE Kodály Intézetért-díjat Kocsárné Herboly Ildikó, a Zeneakadémia egykori tanszékvezetője, aki kulcsszerepet játszott Kodály pedagógiai örökségének életben tartásában. Herboly Ildikó nemcsak karvezetőként és zeneelmélet tanárként hagyta rajta a nyomát a világ zenei térképén, hanem világszerte adott mesterkurzusai és tankönyvei révén is. „Többszólamúság, harmónia és forma tanítása az általános iskolában” című könyvét négy nyelvre fordították le, és megjelenése óta több mint tíz kiadást ért meg. Szívből gratulálunk, és hálásak vagyunk Tanárnőnek mindazért, amit a kodályi örökség ápolása terén tett, s kívánjuk, hogy energiái a jövőben se csökkenjenek.

A másik ok, amiért a mai koncert különleges, hogy ezúttal nem csak Kodály-művek szerepelnek a műsorban, hanem meghallgathatják két különlegesen tehetséges zeneszerző növendékünk, *Zámbó Jonatán*, illetve a tavalyi Bartók Világverseny és Fesztivál zeneszerző győztese, *Dobos Dániel* egy-egy új kompozícióját is. Őszintén hiszek abban, hogy a kodályi hagyomány nem merülhet ki a múlt ápolásában: Kodály számára a jövő mindig is fontosabb volt, mint a múlt. A reneszánsz angol filozófusnak, Morus Tamásnak tulajdonítják a mondást, miszerint „a hagyomány nem a hamu őrzése, hanem a láng továbbadása”.

Büszke vagyok, hogy egy olyan intézmény nevében köszönhetem önöket Kodály születésének 137. évfordulóján, ahol a lángot Herboly Ildikóhoz hasonló professzorok adják át a következő nemzedéknek, ez a nemzedék pedig, azok, akik a lángot tovább viszik, olyan nagyszerű fiatalokból áll, mint Dobos Dániel és Zámbó Jonatán.

Kellemes estét kívánok!

Díjazottjaink

A 2020-as év kezdete a sok könny után örömeket is tartogatott számunkra, mert számos tagunk munkája jutalmául megérdemelt kitüntetést kapott.

A magyar kultúra napja alkalmából évente díjakat ad át a Csemadok. A Galántán január 19-én megtartott díjátadó ünnepségen ezúttal két tagtársunk is kitüntetést kapott akik munkájukkal a felvidéki magyar kultúrát gazdagították.

Csemadok Közművelődési Díjat kapott *Józsa Mónika karnagy*, egyetemi tanár, a Nyitrai Konstantin Egyetem Közép-európai Tanulmányok Karának adjunktusa, a Magyar Kodály Társaság tiszteletbeli tagja. 1982-től vezeti a galántai Kodály Zoltán Daloskört, a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Vass Lajos Kórusának 1980-tól énekes, szólamvezetője és karnagyja, 2006-tól az együttes művészeti vezetője. 1992-től a Nyitrai Konstantin Egyetem Magyar Kórusának karnagyja, 2015-től vezeti a Közép-európai Tanulmányok Karának tanári kamarakórusát.

Fábry Zoltán Díjat kapott *Erdei Péter*. A díjat olyan nem felvidéki személyiségek kaphatják meg, akik sokat tesznek a Csemadokért és

a felvidéki kultúra érdekében. Az idei díjazottat, Erdei Pétert *Szalai Szilvia*, a Szlovákiai Magyar Zenebarátok Társaságának elnöke méltatta. Erdei Péter a kecskeméti Kodály Zoltán Zenepedagógiai Intézet igazgatójaként segíti a felvidéki kórusok vezetőit, rendszeres részvételt biztosít a szakmai továbbképzéseken számunkra. Neki köszönhető az is, hogy Galánta és Kodály szülővárosa, Kecskemét intenzív baráti kapcsolatot ápol.

FOTÓK: SOMOGYI TIBOR, UJSZO.COM

Január 26-án, Budapesten adták át a KÓTA-díjakat, az elismeréseket a magyar kultúra napjához kapcsolódva.

2020-ban először ítélte oda a szervezet a KÓTA-nagydíjat. Az elismerésben *Prof. Párkai István*, Kossuth-díjas karnagy, zongoraművész, tanzségvezető egyetemi tanár részesült.

FOTÓ: KÓTA

A Magyar Kodály Társaság KÓTA-díjas kitüntetettjei:

KÓRUS KATEGÓRIÁBAN:

- *Concordia Vegyeskar Észak-Komárom – Stubendek István* karnagy
- *Marczibányi téri Kodály Iskola Leánykara – Őri Csilla és Uhreczky Eszter* karnagyok
- *VME Vass Lajos Kórus – Bárd Judit* karnagy

KARNAGY KATEGÓRIÁBAN:

- *Arany János* karnagy
- *Erdélyi Ágnes* karnagy

TANÁR KATEGÓRIÁBAN:

- *Makráné Kónya Melinda* énektanár, karnagy
- *Sárköziné Pomázi Ágnes* énektanár, karnagy

KÓTA életműdíjat vehetett át:

- *Várnai Ferenc* énektanár, zeneszerző, népdalgyűjtő

KÓTA zeneírói díj:

- *Zelinka Tamás*
- *Kovács Mária*

Postumus KÓTA-díjban részesült:

- *Anker Antal* énektanár, vezető szakfelügyelő

A díjazottaknak szeretettel gratulálunk és további jó munkát kívánunk.

Emlékezés a 100 éve született Járdányi Pálra

Tisztelt Járdányi Család! Tisztelt Rektor Asszony, Főpolgármester Úr, Polgármester Urak! Tisztelt Emlékező Közösség!

A 20. századi magyar zenekultúra kimagasló alakjának, *Járdányi Pál* zeneszerző, népzenekutató és zenepedagógus születésének centenáriumára emlékezni gyűltünk ma össze, itt az ünnepelt lakásánál. Zeneszerzői, zeneművészi munkásságát még életében kétszer Erkel-díjjal, majd Kossuth-díjjal is elismerték, de az életműnek éppolyan hangsúlyos és fontos része volt az oktatás és a tudományos munka, a népzene kutatás. Járdányi a zenei tanulmányai mellett elvégezte a néprajz szakot is. Egy időben diplomázott 1942-ben a Zeneakadémián, ahol többek között Kodály Zoltán, Bárdos Lajos és Zathureczky Ede tanítványa volt, és a Pázmány Péter Tudományegyetemen. Egy évvel később szerezte

meg néprajzból a doktorátusát. 1946-tól a Zeneakadémián népzene-tanítást adott, ahonnan az 1956-os forradalomban vállalt szerepe és politikai nézete miatt 1959-ben eltávolították.

Ha a magyar népzene kutatás meghatározó és nagy hatású 20. századi korszakát áttekintjük, azt látjuk, hogy a tudományág legjelesebb képviselői néhány kivételtől eltekintve mind kiváló és nagyműveltségű zenészek, kiváló zeneszerzők voltak: Kodály Zoltán, Bartók Béla, Lajtha László, Veress Sándor, és ebbe a sorba illeszkedett Járdányi Pál is. Kutatói és zenész mivoltuk miatt már a kezdetektől fogva nagy hangsúlyt kapott a néphagyományból gyűjtött anyag zenei értelmezése, zenei alapú elrendezése és értékelése. Zeneszerzőként teljes biztonsággal ismerték fel a művészi értéket, mely egyúttal kutatói értékítéletüket is jelentette. Így ismerték fel a zeneileg viszonylag egyszerűen szerveződő, kevés eszközt használó népdalok és népzene művészi értékét, és világítottak rá általánosságban koruk könnyű zenéje és a 19. század használati zenéje, a népiesség múdalok, a magyar nóták művészi minőségének alacsonyabb színvonalára, vagy színvonaltalanságára. Szemben a magasrendű műzenével és a népzenevel ez utóbbi zenéknek a célja, ahogyan Bartók fogalmazott, „hogy alacsonyabb rendű zenei igényeket elégítsen ki.” Járdányit is

foglalkoztatta kora társadalmának és a zenének a viszonya. 1963-ban így írt erről a *Kortárs* októberi számában:

A régi paraszti kultúra konzerválása értelmetlen, hiú ábránd. Igaz, akik hallották, hallják a régi népdalt a maga eredeti, való mivoltában, akik érezték egy falusi közösség életének áhítatát: tudják, hogy a régi kultúra eltűnésével drága kincsek hullanak ki az idő rostáján. Ezért szeretnék, szeretnék volna, ha a régi helyett új kincseket kapott volna a városiasodó vagy városlakóvá váló falusi ember. Ha a mélyből egyszerre a magasba emelkedett volna.

Nem így történt. Elkerülhetetlen volt-e – nem tudjuk, de az átlagos városi polgár zenei ízlése, zenei igénye (illetve igénytelensége) mint ragály terjedt és terjed nemcsak az ipari munkások, a faluból városra vándorlók, de a falun maradtak körében is.”

Járdányi nemcsak egyszerűen a szocialista kultúrpolitika csődjét írta meg. Ennél mélyebb vallomásról van szó, az értelmiség, beleértve a háború előtti és utáni, magát a társadalom alakítójának gondoló értelmiség kudarcáról. A logikusnak és helyesnek tartott társadalmi, szociokulturális modellre az élet, a valóság cáfolt rá.

Járdányinak a népzene révén szerzett tapasztalatai alapvetően visszahatottak műzenei tevékenységére, kortársai, a korabeli zenei irányzatok megítélésére, zene- és egyben társadalom-filozófiájára, mely szerint:

A szép jobbá teszi az embert. [...] a jobb, a másokért is élő embert kialakítani a jobb, szebb művészet is segíti. Hogy az erkölcsi én nem független a művészi éntől. Egyszóval: hogy igaz művészetre oktatni az ifjúságot nem öncélú művészetterjesztő művelet, hanem az erkölcsös embert, a teljes embert felnevelő pedagógia egyik nagy ága. [...]

Az igaz művészetre oktatás pedig feltételezi a zenék közötti minőségi különbségtételt, egy nagyon szilárd széles körű ismereten, műveltségen alapuló zenei értékrend elsajátítását. Járdányinak és kortársainak mindezt a magyar zene 20. századi csodája, egyben a világ csodája is, Bartók és Kodály, valamint művészetük és az általuk feltárt ősi kincs, a magyar népzene, a parasztzene jelentette. Társadalomformáló erővé növekedtek, a lélek jó hajlamainak táplálékává.

Járdányinak a 100. születésnapjára emlékezünk, de esetében sajnos nem tekinthetünk el attól a szomorú tényről, hogy 46 évesen, fiatalon, ereje teljében távozott el. Járdányi, akit Kodály 1948-tól vont be *A Magyar Népzene Tára* kritikai összkiadás sorozat munkálataiba, az MTA Népzene-kutató Csoport hivatalos megalakulásától kezdve, 1953-tól, egészen haláláig a Csoport munkatársa, később osztályvezetője is volt. Járdányi már *A kidei magyarság világi zenéje* című disszertációjával megalapozta népzene-kutatói hírnevét. Munkájával a magyar népzene-kutatás fontos, ha nem a legfontosabb alapfeladatához, a települési, vagy kistáji zenei monográfiák elkészítéséhez járult hozzá. Már Bartók és Kodály szorgalmazta a falumonográfiák létrejöttét, és tudjuk, hogy viszonylag kevés

ilyen született meg. Az 1940-es években Járdányiék mellett Vargyas Ág faluról, a háborút követően inkább csak monográfia jellegűek, 1959-ben Halmos István Kérszemjénről szóló kötete, majd napjainkig még néhány kiadvány, többek között Szomjas-Schiffert, Ág Tibor, Barsi Ernő, Tari Lujza és Pávai István közreadásában. Pedig e falumonográfiák alapján lehetne (lehetett volna) pontosan megrajzolni a zenei hagyomány táji tagolódását, és az egyes dallamok, dallamtípusok elterjedtségének határvonalait.

A későbbiekben, az MTA Népzene Kutató Csoportban Kodály méltán látta utódját Járdányiban. Ennek előfeltétele volt Járdányi különleges elemzőkészsége, képessége, amely már rögtön megmutatkozott, miután Kodály behívta műhelyébe. Kiváló tanulmányai jelentek meg a magyar népzene, népdal hangnemi, hangsorbeli kérdéseire, azok elemzésére vonatkozóan. A magyar népzene főbb hangnem típusait először a Kodály Zoltán 70. születésnapjára kiadott Zenetudományi Tanulmányok I., 1953-ban megjelent kötetében *Hangnem típusok a magyar népzeneben*, majd később az 1956-ban napvilágot látott *A hangnemek meghatározása és a szolmizáció a magyar népzeneben* című tanulmányában tárgyalta. Még 1960 előtt ő szerkesztette és rendszerezte *A Magyar Népzene Tára* 1951-ben megjelent I. és 1959-ben kiadott IV. kötetének anyagát. Végül Járdányi volt az, aki a '60-as évek elejére a népdaltípusok zenei alapon rendezett kiadásának elveit kidolgozta. Ekkor nyílt meg számára a nemzetközi tudományos életben való részvétel, a megismerés és az elismerés is. 1964-ben a népzene kutatás nemzetközi szervezete a Nemzetközi Népzenei Tanács (International Folk Music Council), amelynek akkoriban Kodály volt az elnöke, Magyarországon tartotta konferenciáját, amelynek témáját a rendszerezések adták. Ebben a zenei alapokból kiinduló magyar kutatás Járdányi rendezésével az élen járt. Járdányi ekkoriban szakmai életútjának erőteljesen felfelé ívelő szakaszán tartott, de nyugodtan vélelmezhetjük, hogy a csúcspot még nem érte el. Nem tudjuk, végül hová, meddig jutott volna el, de egészen bizonyos, hogy népzene kutatásunk, népzenei kiadványaink, benne a kritikai összkiadás-sorozattal ma más képet mutatnának, ha az akkor 40-es éveinek elején járó kutató hasonló lendülettel tovább tudott volna dolgozni. Azt viszont tudjuk, hogy a nemzetközi etnomuzikológia Járdányi halálát követően, az elmúlt 50 évben szinte teljesen elfordult a zenei alapú kutatásoktól, a zenei értékek feltárásától az értéksemleges antropológiai kutatások felé. A nemzetközi szakmai közbeszédben a magyar népzene kutatói műhely, a magyar kutatók, köztük Járdányi jelentőségének, eredményeiknek méltatása és felmutatása, életműjük ápolása, a zenei elemzések, rendszerezések létjogosultságának igazolása a mindenkori magyar szakma feladata és kötelessége, a digitális korszakváltást követően pedig a mai fiatal kutatónemzedékre vár.

Richter Pál

Nyíregyházán a 10 éve elhunyt Tarcai Zoltánra emlékeztek

„Hisszük, hogy az emberiség boldogabb lesz, ha megtanul a zenével méltóképpen élni. S aki valamit is tesz ez irányban, már nem élt hiába.” /Kodály Zoltán/

Tarcai Zoltán kicsivel több, mint 50 évig tevékenykedett Nyíregyházán a „zene szolgálatában” – ez a címe is a 2018-ban megjelent könyvének: *Emlékeim – fél évszázad a zene szolgálatában* –, s az Ő életművére ráillik a fenti Kodálytól idézett gondolat.

Tarcai Zoltán 1930. január 5-én született Miskolcon és 2009. december 26-án hunyt el Nyíregyházán, kevéssel 80. születésnapja előtt. Nyíregyházára 1958-ban került friss Zeneakadémiai diplomával és haláláig hű maradt a városhoz. Tanított középiskolákban, a Tanító képzőben, majd a Bessenyei György Tanárképző Főiskolán, tanszékvezető docensként, nyugdíjazásáig. Kórusokat vezetett, előadásokat tartott, egyházzenei tevékenységet végzett, jelen volt közreműködőként, szervezőként, résztvevőként a város, a megye majd minden fontos kulturális eseményén. Megalakította, majd vezette a Kodály Társaság Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Tagcsoportját, tagja volt több szakmai és kulturális szervezetnek.

Abban a szerencsés helyzetben vagyok /vagyunk, testvéremmel együtt/, hogy gyermekeként mellette, Vele lehettem és megtapasztalhattam azt a jóságot, szeretetet, türelmet, bölcsességet, kitartást, magas szintű szellemi műveltséget, felelősségteljes szakmai elhivatottságot, mely belőle áradt. Nála szerényebb emberrel, aki oly alázattal szolgált a tanítás, a zene, a kultúra szent ügyét, nem sokkal találkoztam. Ha élne, 90 éves lenne. Halálának 10 éves évfordulója most volt karácsonykor.

Nyíregyházi utazásaim során, ismerősökkel találkozáva, mindig megtapasztalom, milyen nagy szeretettel emlékeznek Rá és emlegetik tisztelettel, sokszor meghatótan a közös emlékeket.

Halálának 5. évfordulóján volt már egy szervezett megemlékezés, most a 10 éves évforduló is alkalmát adta, hogy a Rá emlékezni szándékozók egybegyűljenek.

A megemlékezés szervezésének nem kis feladatát a *Magyar Kodály*

„Vadócba rászát oltok, hogy szebb legyen a föld!”
(Mécs László)

TARCAI ZOLTÁN
EMLÉKHANGVERSENY

2020. január 12. (vasárnap) 16:30
Nyíregyházi Magyarok Nagyszonyva Társszékesegyház

Közreműködnek:

ERDÉNYI TAMÁS
NYÍREGYHÁZI EGYETEM GAUDEMUS KÓRUSA
(vezényel: Kerekes Rita)

VÁSÁROSNAMÉNYI LISZT FERENC VEÉGYESKAR
(vezényel: Jeleni Szabolcs)

CANTEMUS GYERMEKZSAR
(vezényel: Szabó Dénes)

MAGYAROK NAGYSZONYVA TÁRSSZÉKESEGYHÁZ BÁRDOS LAJOS KÓRUSA
(vezényel: Gedei József)

A hangverseny követően 18 órától kezdődő Szombat:
Tarcai Zoltán és 2019-ben elhunyt felesége, Viole teli udvarát ajánljuk fel.

Támogatók: Nyíregyházi Magyarok Nagyszonyva Társszékesegyház,
Kodály Társaság Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei tagcsoportja

Társaság Sz-SZ-B Megyei Tagcsoportja és a Magyarok Nagyasszonya Társzékesegeyház Bárdos Lajos Kórusa vállalta.

Az ünnepi hangverseny és az azt követő mise 2020. január 12-én délután volt a nyíregyházi társzékesegeyházban., mely megtelt a hideg, ködös, kellemetlen időjárás ellenére is. Megható volt látni, hogy telt ház van, olyan sokan eljöttek: fiatalok, idősebbek, sokan botra támaszkodva, nehezen közlekedve is vállalták az odajutást a vizes, helyenként csúszós utcákon. A közönség soraiban ott volt Erdős Jenő bácsi is, aki az idén ünnepli 100. születésnapját. Ő a város, a megye kulturális életének mindentudója. Sok közös élménnyel kötődik Édesapámhoz, aki mindig nagy szeretettel és elismeréssel beszélt Jenő bácsiról, fejet hajtva tudása, műveltsége előtt. Remélem, nem sért senkit sem, hogy a közönség soraiból Őt név szerint kiemelem.

A megemlékező másfél órás koncert, négy énekkari blokkból állt. Gebri József tanár úr a kórusok produkciói között összekötő szöveget mondott, személyes emlékeket elevenített fel. Ő tanítványa, később kollégája, jó barátja volt Édesapámnak, majd pedig utódja lett a Bárdos Kórus karnagyaként. /Édesapám tudta, hogy a templomi szolgálatot elhivatottan teljesítő lelkes kórus Gebri tanár úrnál jó kezekben lesz és tovább folytatódik az általa megkezdett áldozatos munka. /

Gebri tanár úr néhány személyes élményt osztott meg a közönséggel, valamint elhangzottak részletek az Emlékeim – fél évszázad a zene szolgálatában c. könyvből. Az idézetek felolvasója *Erdélyi Tamás* volt, aki sok éven keresztül közreműködött Édesapám előadásain is, ha egy- egy vers, forrásmunkák részleteinek idézésére került sor, valamint szerkesztője is volt az előbb említett könyvnek. Kettejük kapcsolatát a közös cél érdekében végzett együttműködés, kölcsönös tisztelet, szeretet jellemezte.

Az első szereplő kórus a *Nyíregyházi Egyetem Zenei Intézetének Gaudemus kórusa* volt *Kerekes Rita* vezényletével. A már eddig is szép eredményeket felmutató énekesek műsorukkal, hangzásukkal, elvárásolták a közönséget. A fiatal hallgatókból álló énekkar tagjai leendő pedagógusok, énektanárok, a zene szeretetére taníthatják majd a gyermekeket.

Édesapám így vélekedett a pedagógusokról:

És a pedagógus? Őt vigasztalhatja az a tudat, hogy tanítványaiban megsokszorozza önmagát. Ezért olyan szép, de egyben veszélyes is a tanári hivatás. A diáknál ugyanis nincs élesebb szemű kritikus.

Ezért mondtam és mondom újra: szép, de felelősségteljes a tanári hivatás. Nem tudjuk, hogy az előttünk ülő kis nebulókból mi lesz. Lehet belőlük közéleti ember, felelős beosztású tisztviselő, aki esetleg majd dönt a kultúra kérdéseiről. S ebben a döntésben – bevallja vagy sem – befolyásolni fogják az iskolából hozott pozitív vagy negatív emlékek. Ezért idéztem az elején Kodály mondatát, melyet 1953-ban az életbe induló zeneakadémistáknak mondott a tanérvizsga alkalmával: „Minden ember annyit ér, amennyit az embertársainak használni, hazájának szolgálni tud!”

Vagy ugyanezt költői megfogalmazásban Schiller egy kis epigrammájában így olvastam: „Mindig az egész felé törj! De ha nem bírsz egésznek lenni, láncszemként illeszd egy nagy egészbe magad!”

Hasonló vigaszt is nyújtó gondolatokat olvastam ki az általam is igen tisztelt Bőjte Csaba ferences atyának, a gyermekek megmentő apostolának soraiból. Ez legyen emlékeim összegzésének záró mondata: „Amit szeretből odaajándékozol a gyermekeknek, barátodnak, nemzetednek, örökre a tiéd marad!”

Másodikként a Vásárosnaményi Liszt Ferenc Kórus énekelt, karnagyuk Iványi Tamás, aki az alábbiak szerint emlékezik vissza:

A megye kóruséletét annyira a szívén viselte, hogyha egy vidéki kórus karnagy nélkül maradt, ő maga vállalta Nyíregyházáról a kijárási viszonyosságait. Ily módon – megszakításokkal – tíz éven át vezette a Vásárosnaményi Liszt Ferenc Vegyeskart 1977 és 87 között. Nekem, kezdő karvezetőként megadatott, hogy az 1984–85-ös évadban „kontárkodhattam” mellette, majd nagyvonalúan átadta a kórus vezetését. Hatalmas tudása, megalkuvást nem ismerő igényessége, pózok nélküli természetessége, a zene ügye iránti alázata életre szóló hatással volt rám. Új művek kiválasztásánál, egy új darab megszólalásánál sokáig jelentett mércét számomra, hogy elképzeltem, vajon Zoli bácsi mit szólna hozzá?

Amikor behívtak katonának, egy évre visszavette a kórus vezetését. Ha lehetett, vele tartottam a próbákra. A Nyíregyháza–Vásárosnamény közötti oda-vissza utakon sokat kérdezgettem. Hatalmas élmény anyagából merítve válaszaik számomra komoly szakmai továbbképzéssel értek fel.

Kapcsolata a várossal soha nem szakadt meg, amit az is erősített, hogy a Magyar Kodály Társaság általa elnökölt Nyíregyházi csoportjának számos vásárosnaményi tagja, sőt – Schmidt Sándor személyében – elnökségi tagja is volt.

Utolsó emlékezetes találkozáson Vásárosnaményban 2008. szeptember 26-án (Bartók Béla halálának évfordulóján) volt, amikor a vásárosnaményi születésű népdalgyűjtő és népzene kutató Dancs Lajosról emlékeztünk meg, halálának 20. évfordulója alkalmából. A gazdag programú nap végén a római katolikus templomban tartott Zoli bácsi – bátran állíthatjuk, egyetemi szintű – előadást Bartók Béla levelezéséről a Cantemus kórus közreműködésével.

A megye zenei élete soha nem lesz ugyanaz Nélküle. A Bibliában, a Példabeszédek könyvében a 10. rész 7. versében találjuk az alábbi mondatot:

„Az igaznak emlékezete áldott.”

Igaz ember volt. Legyen áldott emlékezete!

Könyvében édesapám is ír a kórossal való kapcsolatáról:

„1977-ben, amikor a vásárosnaményi Liszt Ferenc Kórus vezető nélkül maradt, vállaltam a kijárást, és két év múlva, 1979-től Fehérgyarmatról

is kértek segítséget. Így két helyre is utazgattam – hétfőn és csütörtökön Vásárosnaményba, szerdán és szükség szerint pénteken Fehérgyarmatra, Zámbo István barátom Trabantjával. Számomra igen hálás feladat volt ez a két énekkar, mert őszinte, lelkes tagokat ismertem meg, akikkel a lehetőséghez mérten, szép eredményeket értünk el.

Szerepeltünk városi, megyei rendezvényeken, dalos találkozókon, szövetkezeti fesztiválokon, a rádió Kóruspódium-felvételén. A vásárosnaményi kórusral még Finnországba is eljutottam, cserekapcsolat révén. A két kórusral közös szereplést is szerveztünk. Később mindkét együtteshez sikerült utódot találni, s akkor átadtam a helyemet fiatalabb erőknél.

A vásárosnaményi kórus ékes példája annak, hogy egy kisebb településen is jó hangú, zenekedvelő, énekelni szerető emberekből egy jó karvezető irányításával létre tud jönni egy szépen éneklő közösség, a tagok és a hallgatóság öröme. Édesapám annak idején nagyon megszerette ezt a kis közösséget. Köszönet a kórusnak és karnagyuknak, hogy eljöttek és vállalták az utazás kellemetlenségeit.

Meg kell említenem, hogy a kórus egyedi kottatartó mappáján Schmidt Sándor faragó művész Liszt Ferenc fényképével díszített faragásának képe látható. Schmidt Sándor szintén édesapám barátja, a Kodály Társaság vezetőségi tagja volt. Számtalan rendezvényen találkozhattunk Vele és sok kórustalálkozó emléket őrzik az Ő faragásai. Van, ki a szépséget, érzéseket zenében, dalban tudja kifejezni, az Ő keze munkája, faragásai során a fadarab „szóal meg” lenyűgözően.

A harmadik szereplő a Cantemus kóruscsalád Cantemus Gyermekkara volt Szabó Dénes – Kossuth díjas, MMA tagja, a Nemzet Művésze és megszámlálhatatlan díj tulajdonosa – vezényletével. „Dénes bácsi” – talán nem haragszik meg, ha így nevezem –, osztályfőnököm, karvezetőm volt, s nem lehetek eléggé hálás a sorsnak, hogy tanítványa lehettem. Zenében éltünk otthon Édesapám mellett és zenében élhettem az iskolában Dénes bácsinak köszönhetően. Örökre szóló, nagy ajándék ez számomra!

Édesapám és Dénes bácsi között a barátság mellett szoros szakmai kapcsolat is volt. Számtalan rendezvényen voltak együtt láthatók, hallhatók: Édesapám a koncertek zenei anyagát ismertette, a Cantemus, Pro Musica kórus a műveket mutatta be. A Kodály Társaság rendezvényein is sokszor közreműködött a kóruscsalád valamelyik tagja. Édesapám a Cantemus koncertek rendszeres látogatója volt, minden hivatalos feladat nélkül is örömmel ment, csak komoly betegség akadályozhatta ottlétét.

Szabó Dénes karnagyról így írt az Emlékeim-ben:

S végül, de nem utolsósorban meg kell említenem Szabó Dénes nevét, aki és a köréje csatlakozó, egyre terebélyesedő Cantemus Kórus-intézmény a legfőbb szövetséges társunk. Nélkülük alig képzelhető el egyetlen megmozdulásunk sem, és az általuk képviselt magas művészi színvonal mindig a leghatékonyabb vonzerőt jelenti. Talán fel sem tudjuk fogni, micso-dó ajándék városunk és megyénk részére a puszta ügyszeretetből végzett tevékenységük. Szerepléseikkel, bárhol is lépjenek közönség elé, igen sok embernek nyújtanak feledhetetlen, lélektisztító élményt.

A most éneklő fiatal leányok életkorukból adódóan nem találkozhattak személyesen Édesapámmal, mégis itt voltak és képviselték az egész kóruscsaládot. Az elhangzott Kocsár –művek az énekkar repertoárjának lényeges darabjai. A lelket gyönyörködtető hangzás nem véletlen, hogy megihlette a Szerzőt, s több alkotását is a kórusnak ajánlotta.

Édesapám halála után a Kodály Társaság SZ-SZ-B Megyei Tagcsoportjának vezetését Joób Árpád vette át, majd sajnos Ő is elhunyt. Ezt követően Szabó Dénes karnagy úr lett a vezető, s Neki és a szorgos segítő társaknak köszönhetően a Megyei Tagcsoport tovább él, fejlődik!

Negyedik közreműködő *Gebri József* vezényletével a *Magyarok Nagyszonyja Társszékesegyház Bárdos Lajos Kórusa* volt. Az idők során sajnos több alapító kórustagtól már meg kellett válni, Ők már egy „égi karban” énekelnek. A régiek mellett sok az új arc, de az eredeti cél, a szeretettel végzett, elhivatott egyházi szolgálat mit sem változott. A finom, érzékeny lélekkel, szép hangzással előadott műsorokat felemelő élmény volt hallgatni. Karnagy úrral együtt fáradhatatlanul szolgáltak a koncertet követő misén is, ahol elhangzott az a mű is, amit Édesapám életében utóljára vezényelt. /Bárdos Lajos: Ave maris stella és Missa tertia/

Egész élete során Édesapám számára fontos volt a templomi szolgálat. Sokszor orgonált miséken, kórustagként énekelt, vagy kórusokat vezényelt.

Így emlékezett vissza egyházzenei szolgálataira:

Ez, ha jól meggondolom, gyermekkorom óta adott volt életemben. Édesapám tanítóként mindig kántorkodott is, s amikor meg volt fázva, gyerekhangommal segítettem neki. Iskoláimban kitűnő karnagyok keze alatt lehettem kórustag, s zeneakadémistaként sok társammal együtt énekeltem a Mátyás templom Bárdos Lajos vezette kórusában. Ennek köszönhetően kerültünk közelebbi kapcsolatba, s ő egyike volt azoknak, akiktől sokat tanultam, s tanácsára mertem végül is a nyíregyházi állást megpályázni. S mondhatom, szakmai szövetségünk igen gyümölcsöző volt, több műve születésénél lehettem közvetítő. Így szinte természetes volt, hogy a nyíregyházi római katolikus templom keretében szerveződött egyházi kórusunk 1994-ben, az akkori „családfő”, Daróczy Bárdos Tamás zeneszerző, iskolatársam és jó barátom hozzájárulásával felvette Bárdos Lajos nevét.

Egyházzenei tevékenységének – de talán életének is –, legfontosabb felemelő élménye II. János Pál Pápa máriapócsi miséjéhez kötődik, ahol 600 fős kórust vezényelhetett és a Pápával találkozhatott. Így ír erről:

„A liturgia végén a kóruspódium elért vonult vissza, rangos asszisztencia kíséretében, és látható egy képen, hogy külön áldást hint keresztjével az énekesek felé. S ekkor – nem láthattam, mert háttal állva dirigáltam – az egyik űr útján magához intett, kezét nyújtotta, és én megcsókolhattam a gyűrűjét. Ezt a vatikáni L'Osservatore Romano fotósa lefényképezte, s én megkaptam. Féltné őrzött fotóim közt szerepel, hiszen ez már történelem, és az én kicsi életemnek nagy pillanata volt: kezet foghattam a római pápával, s ezt ő kezdeményezte. Ezzel talán a nagyon zeneszerető, muzikális pápa az egész kórus és zenei szolgálat elismerő köszönétét nyugtázta.”

A koncert zárásaként Erkel Szózata hangzott el. Gebri József vezényelt, minden kórus lelkesen énekelte a gyönyörű művet. Édesapám nagyon fontosnak tartotta, hogy minél szélesebb körben ismertté váljon a Szózatnak ez a változata. Könyvében ennek a műnek megszületéséről így ír:

„1910-ben Erkel Ferenc születésének 100. évfordulóján díszes emlékkönyv jelent meg Fabó Bertalan szerkesztésében, melynek egy példánya – a sors különös akaratából – 1985. júniusában került a kezembe. Amint végig lapoztam, meglepődve találtam benne egy kottát: SZÓZAT Vörösmartytól – zenéjét írta Erkel Ferenc. Egyszólamú, zongorakíséretes dallam, alatta magyar és német szöveg. A lap másik felén még két versszak németül is. A költemény 2. és utolsó versszaka került ide, gyanítom nyomási ok miatt, az üres hely kitöltésére...”

Amint a kottát jobban megnéztem, Erkel születésének 175. évfordulója lévén, egy gondolat villant át agyamon, de ezt hamar elhessentettem. Ám tovább foglalkoztatott a kérdés, hogyan lehetne ezt a zenetörténeti ritkaságot megmenteni, új életre kelteni? Reménykedve gondoltam Bárdos tanár

úrra, talán lenne kedve arra, hogy Erkel – úgy tűnik, csak próbálgatásnak szánt – művét énekkarra átírja.

Rövid levélváltás után, július 8-án jelentkeztem nála; nagy öröömre, nem utasított vissza, látott némi fantáziát a dologban.

Megbeszélésünket sűrű levelezés követte. Számomra nagy élmény volt, hogy tanár úr „médiumnak” – netán munkatársnak – tekintett, s beavatót műhelytitkaiba.

1985. október 26-án, a debreceni Kölcsey Művelődési Központ nagyszalonnájában volt a II. Észak-Alföldi Kórustalálkozó – az elsőt Nyíregyházán egy évvel korábban tartottuk – Szabolcs-Szatmár, Hajdú és Szolnok megyei kórusainak részvételével. Ekkor közel 700 dalos énekelte, emlékezetem szerint igen nagy lelkesedéssel ezt, az eddig ismeretlen Szózatot. Meg is kellett ismételnünk. Azóta sokszor énekeljük dalos találkozók, ünnepségek alkalmával, és hatása mindig felemelő volt.

Most már a karvezetőkön múlik, hogy Erkel Szózata – Egressy dallama mellett és nem helyett! – minél gyakrabban elhangozzék. Énekeljük tehát „RENDÜLETLENÜL”! Ezzel Bárdos Lajos emlékének is tartozunk!”

Ez a megemlékező koncert méltó, felemelő, lelket melengető volt számomra. Köszönet érte a szervezőknek, közreműködőknek, jelenlévőknek.

Öröm látni, hogy a megkezdett munka folytatódik, vannak követők, akik őrzik, tovább viszik azokat az értékeket, amiben Édesapám hitt, amiért dolgozott. Évtizedeken keresztül törekedett arra, hogy a Kodály által kijelölt úton járjon, az Ő tanításának szellemében végezze feladatait, tőretlen hittel, felelősséggel.

Úgy nőttem fel, hogy Kodály Zoltán /és Bartók/ nevének említése mindennapos volt, úgy hozzá tartozott a napi beszélgetéshez, mint a „kérem” vagy a „köszönöm szépen.” Így néhány éves koromban gondolom, többet tudhattam Kodályról, mint kortársaim. De igazából azt, hogy ki is Kodály Zoltán, 1967. márciusában értettem, éreztem meg. Egy átlagosan induló

napon csendesen töltöttük az időt, halk rádióhallgatás mellett, amikor a hírekben elhangzott: „Elhunyt Kodály Zoltán”. Édesapám kicsit hangsabbra állította a Pacsirta rádió hangját, kezét szájához emelve csendre intett bennünket, gyerekeket és hallgatta azt a pár mondatos méltatást, ami akkor Kodály Zoltánról elhangozhatott. A mondatokból semmire nem emlékszem – még nem voltam 7 éves sem –, csak Édesapám arcát, könnyes tekintetét néztem. Elhaló hangon, suttogva ismételte: „Elhunyt Kodály! Ez nem lehet igaz!” Olyan döbbszent szomorúságot, bánatot, sosem láttam az arcán. Tudtam, éreztem, most valami nagyon fontos, fájdalmas dolog történt, „Valaki” nagyon fontos „Személy” távozott, aki nélkül a világ nem lesz ugyanolyan. Talán akkor értettem meg igazán, mit takar a szó, „tisztelet”, ahogy Édesapám mindig Kodály Zoltánról beszélt, és talán akkor érezhettem meg először annak az elhivatottságnak is a lényegét, ahogy Ő Kodály nyomdokain járva munkáját végezte, életét élte.

Hiánya fájó, a seb 10 év alatt sem tud gyógyulni, de talán fontosabb a hála, amit érzek, hogy gyermekeként mellette nevelkedhettem, példaképemnek tekinthetem.

Tarcai Ibolya

Balassi Intézet
Magyar Kulturális és
Tudományos Központ, Helsinki

XXXI. Nemzetközi Kodály Hét, II. 29. – III. 6.

„A zene mindenkié” – Kodály Zoltán híres gondolata a mottója a *Nemzetközi Kodály Hétnek*, amelyet *Szilvay Csaba* zenetanár vezetésével 1989-ben rendeztek meg első alkalommal. Az idén 31 éves Kodály Hét célja, hogy egy ünnepi koncertsorozat keretei között mutassa be a Kodály-módszerrel történő zeneoktatás eredményeit egyrészt a jelenlegi zeneiskolások, másrészt az azóta művésszé vált egykori növendékek szereplésével.

A XXXI. Kodály Hét díszvendége *Bogányi Gergely* zongoraművész, aki zeneiskolai mesterkurzust tartott, majd saját tervezésű zongoráján szó-lókoncertet adott március 1-jén a Helsinki Zenepalotában.

A XXXI. Kodály Hétet a Kelet-Helsinki Zeneiskola és a Magyar Kulturális és Tudományos Központ szervezi a Finnországi Kodály Társasággal, a Finnországi Chopin Egyesülettel, a Sibelius Akadémiával, a Juvenalia Zeneiskolával, az Espooi Zeneiskolával és a Vantaai Zeneiskolával együttműködve.

Művészeti vezetők: *Kristiina Junttu* és *Csilla Tuhkanen*

MEGEMLÉKEZÉS

Heltay László Budapest, 1930 – Budapest 2019

89 éves korában elhunyt Heltay László karnagy, karmester. Sikeres alkotó évtizedeit külföldön, Angliában töltötte, közben karmesteri pályájával bejárta a világot Új-Zélandtól Argentínáig, és számos neves kórus karnagyaként vált nemzetközileg ismertté.

Elevenítsük fel ennek az elismert magyar karmesternek gazdag életútját. Gyermekkorában kezdte a zongoratanulást, és tizenhét éves korában nyert felvételt a Konzervatóriumba, ahol összhangzattant Sugár Rezsónél tanult, aki nagy hatást gyakorolt rá és elindította a zene útjára. A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán 1948-ban nyert felvételt az Egyházkarnagy képzőn. A következő évtől – a tanszak megszűntétől – a Középiskolai Ének-zene tanszakon folytatták a hallgatók tanulmányait. Azért mondom többes számban, mert így lettem évfolyamtársa sok kedves kollégának, emlékeimbe keressélgve, hadd soroljam föl: Anker Antal, Falvy Zoltán, Gerenday Endre, Heltay László, Kardos Pál. Kiváló tanáraink voltak, hosszan sorolhatnám, de itt megemlítve: népzénet Kodály Zoltán, összhangzattant Bárdos Lajos, karvezetést Vásárhelyi Zoltán tanított. A diplomaszerezés éve 1952. volt. Heltay a záróhangversenyen Bárdos Lajos: Dana, dana művével nagy sikert aratott és az összkart is ő vezényelte.

Heltay Lászlót a diploma szerzést követően a Magyar Rádióhoz nevezték ki zenei rendezőnek. Akadémiai éve alatt már Kamarakórust alakított „Baráti kör” néven, majd társult Szekeres Ferenc „Madrigálkórusával” és 1955. decemberében megtartotta első hangversenyét a „Budapesti Madrigálkórus”.

MEGHÍVO

A
BUDAPESTI MADRIGÁLKÓRUS
HANGVERSENYÉRE

1955. december 17-én, este 8 órakor a Batáti-teremben
Műsorán: madrigálok, motetták, lant- és gitár-művek

BUDAPESTI MADRIGÁLKÓRUS:

Bert Alice	Darvas Melinda	Anker Antal	Czigány György
Gábor Annelis	Füker Mária	Domé Ines	Kabécsy Kálmán
Natter-Nád Klára	Hegyi Erzsébet	Heltay László	Molnár Miklós
Szerviz Adrienne	Hidvegh Erzsébet	Szekeres Ferenc	Varga Zsolt

Közreműködik:
KOVÁTS BARNÁ (gitár)

NOGRÁDI VERONIKA	RAMOR ERVIN	BERTHÓTY BARNABÁS
------------------	-------------	-------------------

Vezényeli:
HELTAY LÁSZLÓ SZEKERES FERENC

Jegyek az Országos Filharmonia jegypénztárainál kaphatók

Rk. az Országos Filharmonia Igazgatója 12454 Minőségügyi ny. H Fv. Druschitz R.

Egy évvel később 1956 decemberében Heltay László elhagyta az országot. Menekültként érkezett Bécsbe, ahol a British Councilnél jelentkezett. Angolul kívánt megtanulni és Oxfordban folytatni zenei tanulmányait. Rövid interjúk után harmincöt fiatalembert vittek repülővel Angliába, ketten voltak közöttük zenészek. Oxfordban elszállásolták őket, 1957 januárjában már beírták nyelvtanfolyamra, ami szükséges az egyetemi tanulmányokhoz. Ettől kezdve Heltay Lászlónak, ösztöndíjasként megkezdődött „kemény” oxfordi élete. Kollégiumban lakott, ismerkedett a különleges szabályokkal, végezte zenei tanulmányait és készült a doktori disszertációjára.

Közben megkezdte a Kodály Kórus szervezését, hamarosan híre ment, hogy van egy menekült magyar fiú aki megalapította a kórust, és egymás után érkeztek a jelentkezők.

Merton College Kodály Choir néven első szereplésükön Kodály: Missa Brevist adták elő.

1958-ban a kórushoz zenekart is alapított. 1959-ben kinevezték a Merton College zenei igazgatójává. 1964-ben készült el a doktori disszertációval.

Nagyívű pályája során a 60-as években az Új-Zélandi opera igazgatójaként működött. Visszatérve Angliába vezető európai zenekarokat vezényelt. Közben olyan világhírű zenészek fogadták barátságukba, mint Yehudi Menuhin vagy Neville Marriner. – Két kiváló kórust alapított: a *St Martin in the Fields Akadémia Kórusát* – amellyel részt vett Milos Forman *Amadeus*ában – és a *Brighton Fesztivál Kórusát*. Utóbbi a brit kórusélet egyik meghatározó szereplőjévé vált.

40 év után Spanyolországba költözött Barcelonába, majd meghívták a Madridi Rádió Kórusának vezetésére. Az évtizedek során Mesterkurzusokat tartott szerte Európában és az Egyesült Államokban. 1982-ben Nemzetközi Kodály Medállal tüntették ki. Életének utolsó éveiben hazatért Magyarországra. Az első években még vállalt néhány szakmai feladatot, majd visszavonultan, – mondhatnánk, hogy az emlékeinek – élt, amit rendre összefoglalva könyv formájában jelentetett meg.

KUTYÁK ÉS KARMESTEREK

Egy világhírű karmester megbízhatatlan emlékei

A Zene Tiszteletbeli Doktorának

(Honory Doctor of Music)

Emlékeit lejegyezte

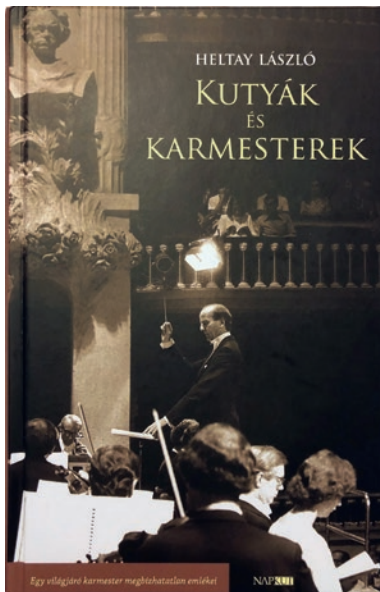
ELMER ISTVÁN

Napkút Kiadó

Budapest, 2018

A 420 oldalas könyv 16 fejezetben tárja az olvasó elé az egyes időszakokat:

Megérkezés Angliába;
Bekerülök az egyetemre;
Oxfordi szokások;
A zenei igazgató;
Kodály Oxfordban;
Ismeretségem Yehudi Menuhinnal;
Új-zélandi évek;
Vissza Európába;
A szabadúszó zenész;
Kórusok élén;
Fesztiválélet;
A Királyi Kórus Társaság zenei igazgatója;
Spanyolország felé;
Pálcával a világban;
Birtok kuttyákkal;
Forradalom és menekülés.
Névmutató.

Külön fejezetet és figyelmet érdemel az 1960-as esztendő amikor Kodály Zoltánt Oxfordban díszdoktorrá avatták. A kéthetes angliai tartózkodásra Kodály egyedül érkezett – a hatóságok ekkor nem adták meg a kiutazási engedélyt ifjú feleségének. – Az ünnepség előkészítésében és Kodály ott tartózkodásában, állandó kísérijeként, – sőt, Kodály előadásában a magyar népdalok bemutatásában – jelentős szerepet töltött be az egykori Kodály tanítvány, Heltay. A könyvben részletes, közvetlen beszámolót olvashatunk erről az időszakról.

A személyes emlékekkel átszőtt történetek bepillantást nyújtanak az elmúlt fél évszázad különös világába, nevezetes zenei eseményeibe. Szíves figyelmébe ajánljuk kedves olvasóinknak e könyvet, mely fordulatokban gazdag, stílusában érdekes – számunkra eddig ismeretlen – szokásokat, zenei történeteket tár fel mind ezek gazdagíthatják ismereteinket és szemléletünket. Megismerünk még egy magyar zenészt, karmestert, aki munkásságával öregbítette Kodály hírnevét és meghódította a nyugati világot.

A Magyar Kodály Társaság 2015-ben Tiszteletbeli taggá választotta Heltay Lászlót.

Emlékét tisztelettel őrizzük!
Requiescat in pace!

Márkusné Natter-Nád Klára

*Dr. Bónis Ferencné Csajbók Terézia** (1927–2020)

Csajbók Terézia 1927-ben született Szajolon. 1962-65 között az Accademia musicale Chigiana, Sienna hallgatója volt, Gina Cigna tanítványa. 1968-tól évtizedeken át az Országos Filharmónia szólistájaként szerzett országos ismertséget, 1964-től pedig Európa szinte valamennyi országában vendégszerepelt. Házassága dr. Bónis Ferencsel több mint félévszázadon át tartott.

Hamvait a Fiumei Úti Sírkert ravatalozójából 2020. január 30-án a Római Katolikus Egyház szertartása szerint kísérték utolsó útjára.

Csajbók Terézia jelentős koncert bemutatói:

Kodály Zoltán: Molnár Anna, zenekari változat,

Budapest 1968;

Kodály Zoltán: Fáj a szívem, zenekari változat,

Budapest, 1971;

Bartók Béla: Magyar népdalok – II. sorozat,

Budapest 1969, Antwerpen és Basel 1970, Bécs 1972;

Farkas Ferenc: „...hajadonfőtt a csillag után”, 1969;

Farkas Ferenc: Cantiones optimaee, 1869;

Farkas Ferenc: Autumnalia, 1973;

Farkas Ferenc: Török vers Júliára, 1977;

Farkas Ferenc: Rosarium, 1978;

Kadosa Pál: 3 magyar népdal, 1970;

Kósa György: De profundis, 1970;

Kósa György: Perlekedő prófécia, 1974;

Ránki György: Sirató, 1972;

Kalabis: Öt Rilke-dal, 1976

(magyarországi bemutató)

Továbbá Einem, Suchon

és Seiber művei.

A Hungarotonnál megjelent kiadványaiból:

Isten hozzád, szülöttem föld

[https://www.youtube.com/](https://www.youtube.com/watch?v=8mrgB1VrXEI)

[watch?v=8mrgB1VrXEI](https://www.youtube.com/watch?v=8mrgB1VrXEI)

(2:11)

* Átvétel a *Parlando*. c. elektronikus

forrásból – köszönettel a szerk.

https://www.parlando.hu/2020/2020-1/Elhunyt-Csajbok_Terezia.htm

*Bartók & Kodály:
Hungarian Folksongs
Csajbók Terézia,
Szűcs Lóránt*

*Balassi Bálint énekei
Bakfark Consort*

*Régi magyar dalok –
Benkő Dániel
feldolgozásai
Bakfark Consort,
Benkő Dániel,
Különböző előadók*

*Village Scenes –
Hungarian Folksongs.
Csajbók Terézia,
Tusa Erzsébet,
Török Erzsébet*

Richly Zsolt
(1941–2020)

Rajzfilmrendező, Balázs Béla- és Károly Gáspár-díjas Kiváló Művész, címzetes egyetemi tanár. *Márkusné Natter-Nád Klára* a Hírek korábbi szerkesztője, már mint a Tankönyvkiadó szerkesztője is munkakapcsolatban állt vele, mert az ábrákat, grafikákat ő készítette anno. Társaságunk 40 éves ünnepi lapszámának a borítója is az ő unkájának keze nyoma a „páva motívum” 2018-ban.

Emléküket tisztelettel megőrizzük.

RÖVID HÍREK

2019

- ♪ november 5. – *Szőnyi Erzsébetet* a Liszt Társaság Tiszteletbeli tagként Díszoklevéllel köszöntötte
- ♪ november 27. – A Magyar Kodály Társaság Soproni Tagcsoportja összejövetelén *dr. Szalay Olga* Kodály Zoltán a népdalgyűjtő I. címmel tartott előadást
- ♪ november 30. – A Magyar Kodály Társaság Kecskeméti tagozat Kálmán Lajos ifjúsági Népzenei Találkozót szervezett a Református Újkollégium Dísztermében
- ♪ december 11. – A 115 éve született Andor Ilona és a 80 éve született Andor Éva emlékek ajánlotta az *Andor Ilona Baráti Társaság Kodály Kórus* adventi hangversenyét (elnök-karnagy *B. Horváth Andrea*)
- ♪ december 16. – Székesfehérvári Kodály Zoltán Ének-zenei Általános Iskola, Gimnázium és AMI a hagyományokat folytatva Kodály Zoltán ünnepi napokat tartott ennek szerves része a társasének verseny és a karácsonyi hangverseny (karnagy *Kneifel Imre*)
- ♪ a 2007-ben alapított „A zenei nevelésért” alapítvány kuratóriumának elnöke *Hartyányi Judit* tisztségét *Kneifel Imre* vette át
- ♪ december 18. – A Budapesti Kodály Zoltán Ének-zenei Általános Iskola, Gimnázium és AMI ünnepi hangversenyt adott a Budavári Mátyás – templomban – karnagyok *Öry Csilla* és *Uhereczky Eszter*.

2020

- ♪ január 15. – Szeged Hangról hangra továbbképzési nap, Bárdos Lajos és Kardos Pál nyomán
- ♪ január 23. – ELTE TÓK Ünnepek, ünneplés címmel zenepedagógiai konferenciát tartott. Forrai Katalin időszaki kiállítást is rendeztek a neves óvodapedagógus 100. születésnapja tiszteletére
- ♪ február 6. – a Kodály Emlékmúzeumban bemutatták Kodály Zoltán Énekszó op.1 cd felvételét, közreműködött Bretz Gábor ének, Gráf Zsuzsanna zongora
- ♪ február 23. – Kodály Zoltán Ének-zenei Általános Iskola, Gimnázium és AMI Bicinium Éneklőversenye Salgótarjánban
- ♪ február 27. – BERCZKY JÁNOS – DOMOKOS MÁRIA – OLSVAI IMRE – PAKSA KATALIN – SZALAY OLGA: *Kodály népdalfeldolgozásainak dallam- és szövegforrásai* – ZTI könyvbemutató
- ♪ március 11. – „A mi Kodályunk” c. film moziforgalomba kerül, melynek ünnepélyes bemutatója az Uránia Filmszínházban lesz. Rendező Petrovics Eszter
- ♪ március 19-21. között rendezi meg a debreceni Kodály Szakiskola a XIV. Országos Kodály Zoltán Szolfézsversenyt szakiskolás (ma szakgimnazistának hívják) tanulók részére.

OKTATÁSI HIVATAL
BUDAPESTI PEDAGÓGIAI OKTATÁSI KÖZPONT

VERSENYKIÍRÁS

Járdányi Pál emlékére rendezett

„TISZÁN INNEN, DUNÁN TÚL”

ORSZÁGOS NÉPDALÉNEKLÉSI MINŐSÍTŐ VERSENY

az általános és középiskolások számára

2019/2020. tanév

Országos döntő

A verseny meghirdetője: Oktatási Hivatal Budapesti Pedagógiai Oktatási Központ

A verseny pedagógiai célja

Tehetséggondozás, tehetségnevelés, a gyermekek zenei érdeklődésének felkeltése a magyar népi kultúra, néphagyományok megismertetésével, a népdaléneklés elterjesztése, a kodályi és bartóki hagyományok ápolása, az önálló és csoportos előadásmód fejlesztése.

A verseny kategóriái

A versenyen minden olyan diák részt vehet, aki megfelel a korosztályi csoportok elvárásainak, valamint az országos döntőt megelőzően részt vett a „Tiszán innen, Dunán túl” országos népdaléneklési minősítő verseny fővárosi/ megyei fordulóján.

A verseny korcsoportok szerinti megoszlása

- I. korcsoport: 5-6. évfolyam
- II. korcsoport: 7-8. évfolyam
- III. korcsoport: 9-12. évfolyam

Korcsoporton belüli műfaji kategóriák

- 1. kategória: szólóének
- 2. kategória: kiségyüttes (maximum 3 fő)
- 3. kategória: énekegyüttes (minimum 5- maximum 8 fő)

A II. és III. kategóriában megadott létszámtól eltérni nem lehet.

A II. és III. kategóriájában alacsonyabb korcsoportoz tartozó éneklők is szerepelhetnek, alábbiak szerint:

- kiségyüttes esetén 1 fő,
- énekegyüttes esetén maximum 2 fő.

Az első korcsoport alatti évfolyamokból nem fogadunk versenyzőket.

Cím: 1088 Budapest, Vas utca 8.
Tel: + 36 1 374 2161 • E-mail: pokbudapest@oh.gov.hu

Bárdos Szimpózium

Debreceni Egyetem Zeneművészeti Kar

2020. március 27-29.

A Debreceni Egyetem Zeneművészeti Kara 2020-ban ismét megrendezi szakmai találkozóját, a Bárdos Szimpóziumot. A találkozó programja zenepedagógiai előadásokat, bemutató tanításokat és kórushangversenyeket tartalmaz, valamint lehetőséget kínál a résztvevők tapasztalatcseréjére.

A szimpóziumon előadást tart Berkesi Sándor, Brückner Huba, Kutnyánszky Csaba, Mike Ádám, Mindszenty Zsuzsánna, Nagy Márta, Ordasi Péter, Rozgonyi Éva, Spiegel Marianna, S. Szabó Márta, Tóth Lilla, Török Ágnes és Zombola Péter. Bemutató tanítások lesznek a Debreceni Zenede, valamint a Zeneművészeti Kar diákjaival Szebenyi Sára, Végh Mónika és Horváth Zsolt vezetésével. A hangversenyeken fellépnek Debrecen város kiváló együttesei: a Svetits Intézet kórusai, a Kollégiumi Kántus, a Kodály Zoltán Ifjúsági Vegyeskar és Szimfonikus Zenekar, a Vox Antiqua Kamarakórus, a Canticum Novum Kamarakórus, a Bárdos Lajos Leánykar, a Kölcsey Kórus és a Zeneművészeti Kar Férfikara.

A Szimpóziumra várjuk az alsó- és középfokú ének-zene oktatás, az egyházzene-tanítás, a szolfézs- és zeneelmélet-oktatás és a kórusvezetés szakembereit, valamint az e hivatásra készülő fiatalokat. A találkozón mint nem akkreditált továbbképzésen való részvételről igazolást adunk.

A Szimpózium programja 2020. március 27-én, pénteken 15 órakor kezdődik, és 29-én, vasárnap délben ér véget, helyszíne a Zeneművészeti Kar Liszt terme (Debrecen, Nagyerdei körút 82.).

A KÓTA HANGRÓL HANGRA pályázata anyagi támogatásának köszönhetően a részvételi díj idén 5 000 Ft. Szállást és étkezést kedvezményes áron, külön térítés ellenében tudunk biztosítani.

Jelentkezési határidő: 2020. február 20.

A Jelentkezési lap elérhető az intézmény honlapján:

www.music.unideb.hu

További információ: e-mail: bardosszimpozium@gmail.com.

Debrecen, 2020. január 20.

S. Szabó Márta
egyetemi docens, tanszékvezető

„A zene olyan, mint a tenger: mi a parton állunk,
ellátunk messze, messze, és gyönyörködünk a hullámok játékában,
de a tulsó partot nem láthatjuk meg soha.”
(Henryk Sienkiewicz)

**Szeretettel meghívjuk a Marczibányi téri Kodály Iskola
művésztanárainak hangversenyére, melyet
2020. március 12 - én, csütörtökön 18.00 órakor tartunk az
Óbudai Társaskör Dísztermében (1036. Budapest, Kiskorona utca 7.)**

Műsor

Claude Debussy: Danse Sacrée et Danse Profane (1904)

Ramocsa Lili - hárfa,
Keszler Krisztina, Komjáthy Péter - hegedű,
Szabó Tamás m.v. - brácsa, Molnár Johanna - cselló

Bruno Hilse: Suite for Flute and Harp Op. 6 Adagio, Bacchanale

Bendes Bettina - fuvola, Ramocsa Lili - hárfa

Szergej Prokofjev: III. zongoraszonáta op.28 no.3

Szabó Zsófia - zongora

Franz Schubert: f-moll fantázia

Szabó Dávid, Végh-Bocz Réka - zongora

Sergej Rachmaninov: Két darab hat kézre

Mészáros Béla, Szabó Dávid, Thiago Bertoldi - zongora

Georg Philipp Telemann: Trio in d minor

Kecskeméti László - furulya, Keszler Krisztina - hegedű,
Molnár Johanna - cselló, Herdliczka Márta - csembaló

— szünet —

Johann Sebastian Bach: h - moll Szonáta I. tétel

Nagy Noémi - barokk fuvola
Thiago Bertoldi - csembaló

Darius Milhaud: Suite op.157b

Daróczi -Vicze Alexandra - klarinét, Komjáthy Péter - hegedű,
Szabó Dávid - zongora

Dave Grusin: Memphis Stomp

GlissanDuo
(tagjai: Turós Enikő, Antal Gábor - zongora)

Fellegi Dávid: 3 Short Stories Bells - Dialogue between R & L

Fellegi Dávid - gitár

Leonard Bernstein: Két részlet a West Side Story - ből

Belejnő Apró Veronika, Jáger Judit, Körber Katalin, Óri Csilla,
Uhereczky Eszter, Walter Judit - ének
Thiago Bertoldi - zongora

Jazz örökzöldek

Antal Gábor - zongora, Pödör Bálint - ütőhangszerek,
Stummer Márton - gitár

A belépés díjtalan!

Hangversenyünk támogatói:

Közép-Budai Tankerületi Központ
Óbudai Társaskör
Marczibányi téri Kodály Iskola Kórusai Egyesület
Az iskola Szülői Szervezete

